

Το ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο διαχείρισης αποβλήτων και η εφαρμογή του στην Ελλάδα

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΚΑΛΛΙΑ - ΑΝΤΩΝΙΟΥ, ΔΝ

Παρά το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο, ο τομέας διαχείρισης αποβλήτων σήμερα είναι ο πλέον ευαίσθητος και λιγότερο αναπτυγμένος στη χώρα μας. Τα πρόστιμα που αναμένεται να επιβληθούν από το ΔΕΚ, λόγω της εξακολούθησης λειτουργίας παράνομων ΧΑΔΑ, εκτιμάται ότι θα είναι ιδιαίτερα υψηλά. Η έλλειψη αποτελεσματικής ενημέρωσης του κοινού για τις νέες τεχνολογίες διαχείρισης αποβλήτων, οι καθυστερήσεις στην υλοποίηση έργων, η μη ομαλή λειτουργία των χώρων διάθεσης αποβλήτων και τα διστακτικά βήματα υιοθέτησης νέων τεχνολογιών έχουν ως συνέπεια την έλλειψη της αναγκαίας κοινωνικής αποδοχής και εμπιστοσύνης προς τις αρμόδιες αρχές για τη διαχείριση αποβλήτων. Η Πολιτεία καλείται να ενεργήσει άμεσα για να αναστρέψει το υπάρχον κλίμα, διότι οποιαδήποτε καθυστέρηση συνεπάγεται μη αναστρέψιμο περιβαλλοντικό, οικονομικό και κοινωνικό κόστος.

1. Εισαγωγή

Η Ευρωπαϊκή πολιτική και νομοθεσία για τα απόβλητα αναπτύχθηκε τα τελευταία τριάντα πέντε χρόνια και είχε ως αποτέλεσμα σημαντικές βελτιώσεις στις πρακτικές διαχείρισης των αποβλήτων.

Οι όγκοι όμως των αποβλήτων εξακολουθούν να αυξάνονται συνεχώς, ακολουθώντας την οικονομική ανάπτυξη. Κάθε χρόνο δύο δισεκατομμύρια τόνοι αποβλήτων παράγονται στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων και των επικίνδυνων αποβλήτων. Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΟΟΣΑ¹ αναμένεται 45% αύξηση του όγκου των αποβλήτων το έτος 2020, σε σχέση με το έτος 1995.

Για την αντιμετώπιση του προβλήματος η Ευρωπαϊκή Ένωση στοχεύει στη δημιουργία μιας «κοινωνίας της ανακύκλωσης» με τρεις στόχους:

- Μείωση παραγωγής αποβλήτων και ιδιαίτερα, των επικίνδυνων αποβλήτων.
- Τα παραγόμενα απόβλητα να χρησιμοποιούνται ως πόροι με ανάκτηση ή ανακύκλωση.
- Μείωση των αρνητικών επιπτώσεων από τη διαχείριση των αποβλήτων.

Η υλοποίηση των τριών στόχων αποτελεί τη μόνη επιλογή που διασφαλίζει την προστασία του περιβάλλοντος, καθώς και την κάλυψη των μελλοντικών μας αναγκών.

Οι τρεις αυτοί στόχοι εντάσσονται στην αρχή που διέπει την πολιτική της βιώσιμης ανάπτυξης: «Περισσότερη και καλύτερη ανακύκλωση και λιγότερη χρήση των φυσικών πόρων».

1. www.oecd.org

2. Γενικό νομοθετικό πλαίσιο

Η ευρωπαϊκή νομοθεσία για τα απόβλητα είναι από τις πλέον αναπτυγμένες. Ο βασικός της άξονας, ο οποίος συνίσταται στη μείωση παραγωγής αποβλήτων, συνδέεται με την παραγωγική διαδικασία, καθώς και με την αυξημένη αποτελεσματικότητα στη χρήση των πόρων.

Το τρέχον, έκτο Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον², το οποίο καλύπτει τη χρονική περίοδο 2002-2012, θέτει τους βασικούς στόχους της ευρωπαϊκής περιβαλλοντικής πολιτικής. Στους στόχους αυτούς κυρίαρχη θέση κατέχει η διαχείριση των αποβλήτων, ενώ από τους λοιπούς στόχους τρεις βασικοί, ήτοι η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής³, η προστασία των υδάτων και η προστασία του εδάφους⁴ (διάβρωση, ερημοποίηση, ρύπανση και απώλεια εδαφών), συνδέονται άμεσα και επηρεάζονται από την πολιτική για τα απόβλητα. Για παράδειγμα, όσον αφορά την κλιματική αλλαγή, σύμφωνα με το ελληνικό Εθνικό Σχέδιο Κατανομής δικαιωμάτων εκπομπών CO₂ για τα έτη 2008-2012, οι εκπομπές από δραστηριότητες διαχείρισης αποβλήτων στο σύνολο της επικράτειας για το έτος 2004 ανήλθαν σε 3261,83 kt ισοδύναμου CO₂. Με την πλήρη εφαρμογή της Οδηγίας για την υγειονομική ταφή και την εγκατάσταση μονάδων θερμικής οξείδωσης ή αναερόβιας χώνευσης ή λιπασματοποίησης βιομάζας, υπάρχει η δυνατότητα οι εκπομπές να μειωθούν ως το 2010 σε 2.500 kt ισοδύναμου CO₂⁵.

Η Ευρωπαϊκή νομοθεσία για τα απόβλητα παραμένει συχνά ασαφής παρά τη συμβολή της νομολογίας του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΔΕΚ) στην ερμηνεία της. Αποτέλεσε μέχρι σήμερα αντικείμενο πολυάριθμων δικαστικών υποθέσεων⁶. Λόγω της ασάφειας παρουσι-

2. Απόφαση 1600/2002/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Ιουλίου 2002, για τη θέσπιση του έκτου κοινοτικού προγράμματος δράσης για το περιβάλλον (ΕΕ L 242/10.9.2002).
3. Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, της 21ης Σεπτεμβρίου 2005, με τίτλο: «Θεματική στρατηγική για την ατμοσφαιρική ρύπανση» COM(2005) 446.
4. Ανακοίνωση της Επιτροπής της 22ας Σεπτεμβρίου 2006: «Θεματική στρατηγική για την προστασία του εδάφους» COM(2006) 231. Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Σεπτεμβρίου 2006, με την οποία καθορίζεται το πλαίσιο για την προστασία του εδάφους και τροποποιείται η Οδηγία 2004/35/ΕΚ.
5. Βλ. σχετ. Α. Καλλία, Κ. Σαμαρά, Ατμοσφαιρική ρύπανση και κλιματική αλλαγή, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα - Κομοτηνή 2007.
6. Βλ. σχετ. Ν. Χλέπα, Γ. Γιαννακούρου, Θ. Οικονόμου, Διαχείριση απορριμμάτων, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα - Κομοτηνή 2004.

άσθηκαν νομοθετικές υπερκαλύψεις και δημιουργία κλίματος αβεβαιότητας στις αρμόδιες αρχές⁷, αλλά και στους διαχειριστές αποβλήτων, με αποτέλεσμα να παρεμποδίζονται συχνά οι αναγκαίες επενδύσεις. Το πρόβλημα αυτό οδήγησε στο να τεθεί ως προτεραιότητα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής⁸ η απλοποίηση της ευρωπαϊκής νομοθεσίας για τα απόβλητα και στα πλαίσια αυτής της προσπάθειας εκδόθηκε το 2008 η νέα Οδηγία - Πλαίσιο για τα απόβλητα 2008/1998 με τίτλο: «Οδηγία για τα απόβλητα και την κατάργηση ορισμένων Οδηγιών»⁹.

2.1 Βασικές αρχές διαχείρισης αποβλήτων

Οι βασικές αρχές διαχείρισης των αποβλήτων, οι οποίες απορρέουν από την ευρωπαϊκή νομοθεσία και καθορίζουν τις επιλογές των κρατών μελών, είναι οι ακόλουθες:

- Αρχή της προστασίας της υγείας και του περιβάλλοντος κατά τη διαχείριση των αποβλήτων

- Αρχή της ιεράρχησης:

- Προτεραιότητα έχει η πρόληψη της παραγωγής αποβλήτων

- Ακολουθεί η επαναχρησιμοποίηση με ανακύκλωση και ανάκτηση

- Η λιγότερο επιθυμητή μέθοδος είναι η υγειονομική ταφή.

- Αρχή της εγγύτητας:

- Η διάθεση των αποβλήτων να γίνεται το δυνατόν εγγύτερα στην πηγή παραγωγής τους

- Να μειώνεται κατά, το δυνατόν, η μεταφορά αποβλήτων.

- Αρχή της διάθεσης αποβλήτων στο κράτος που τα παράγει και πάντως, όχι εκτός της Ε. Ένωσης.

Η Αρχή αυτή συνδέεται με την Αρχή της Εγγύτητας.

- Αρχή της ευθύνης αποκατάστασης:

Ο παραγωγός παραμένει υπεύθυνος μέχρι την τελική αποκατάσταση του περιβάλλοντος στην περιοχή διάθεσης των αποβλήτων.

- Αρχή της πρόληψης του κύκλου ζωής του προϊόντος:

Από το αρχικό στάδιο του σχεδιασμού ενός προϊόντος πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα για την πρόληψη παραγωγής αποβλήτων και για την ανακύκλωσή του.

2.2 Η Οδηγία - Πλαίσιο για τα απόβλητα

Η αρχική Οδηγία για τα απόβλητα υιοθετήθηκε το 1975, 75/442/ΕΟΚ. Τροποποιήθηκε μεταγενέστερα με την Οδηγία 91/156, κωδικοποιήθηκε το 2006 με την Οδηγία 2006/12/ΕΚ¹⁰, η οποία θα παραμείνει σε ισχύ ως τις 12.12.2010,

ημερομηνία που πρέπει να έχει ενσωματωθεί στο εθνικό δίκαιο η νέα Οδηγία - Πλαίσιο 2008/98¹¹.

Η Οδηγία 2006/12:

- θέτει τους βασικούς ορισμούς για τη διαχείριση των αποβλήτων,

- επιβάλλει την υποχρέωση στα κράτη μέλη να αναπτύξουν εθνικό σχεδιασμό διάθεσης αποβλήτων,

- καθορίζει την αδειοδοτική διαδικασία για τη διάθεση και την ανάκτηση των αποβλήτων και

- επιβάλλει την προστασία της υγείας και του περιβάλλοντος κατά τη διάθεση των αποβλήτων.

Η Οδηγία δεν εφαρμόζεται για τα εξής είδη αποβλήτων: ραδιενεργά απόβλητα, απόβλητα μεταλλευτικών εργασιών, πτώματα ζώων, γεωργικά απόβλητα, λίμματα, αποκατασκευασμένα εκρηκτικά, εφόσον τα ανωτέρω διέπονται από ειδικές ευρωπαϊκές διατάξεις.

«Απόβλητο» θεωρείται οτιδήποτε εμπίπτει στις κατηγορίες που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα I της Οδηγίας 2006/12.

Διχογνωμία δημιουργήθηκε όσον αφορά την ακριβή έννοια του «αποβλήτου» σε σχέση με τις διατάξεις του Κανονισμού REACH.

Οι ορισμοί «διάθεση» και «ανάκτηση» αποβλήτων περιλαμβάνονται στο Παράρτημα II της ανωτέρω Οδηγίας.

Η «διαχείριση» των αποβλήτων περιλαμβάνει τη συλλογή, μεταφορά, ανάκτηση και διάθεση, καθώς και την επιβίωση των ανωτέρω λειτουργιών και των χώρων διάθεσης των αποβλήτων.

Η αδειοδοτική διαδικασία καλύπτει το είδος και τις ποσότητες των αποβλήτων, τις τεχνικές απαιτήσεις, τους χώρους διάθεσης, τις μεθόδους διαχείρισης και τις μεθόδους ανάκτησης. Η άδεια χορηγείται όταν οι δράσεις είναι περιβαλλοντικά αποδεκτές.

Ο κάτοχος αποβλήτων οφείλει να τα παραδίδει σε ιδιωτικό φορέα αποκομιδής ή σε επιχείρηση διάθεσης ή να εξασφαλίσει ο ίδιος τη διάθεσή τους.

Οι αρμόδιες αρχές υποχρεούνται να ελέγχουν, σε τακτά χρονικά διαστήματα, την τήρηση των όρων αδειοδότησης όσον αφορά τη μεταφορά, αποκομιδή, αποθήκευση, εναπόθεση, διαχείριση και ανάκτηση των αποβλήτων.

Υποχρεωτική καθίσταται επίσης η τήρηση στοιχείων για τις ποσότητες, τη φύση, την πηγή των αποβλήτων, τη μέθοδο διάθεσης και τον τρόπο μεταφοράς τους.

Σύμφωνα με την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» το κόστος διάθεσης των αποβλήτων, με κατάλληλη κατά περίπτωση ρύθμιση, επιβαρύνει τον κάτοχο που παραδίδει τα απόβλητα σε φορέα αποκομιδής, ή τους προηγούμενους κατόχους ή τον παραγωγό του προϊόντος, που προκαλεί τα απόβλητα.

7. ΣτΕ 2594-98/1998.

8. COM (2005) 535.

9. EE L 312/3-22.11.2008.

10. EE L 114/17.4.2006.

11. Βλ. σχετ. Π. Δρούγκας, Προς νέο πλαίσιο για τα απόβλητα, Νόμος + Φύση, Απρίλιος 2009, www.nomosphysis.org

Το 2007 η Ε. Επιτροπή, βασισμένη στη νομολογία του ΔΕΚ, εξέδωσε ερμηνευτική Ανακοίνωση για τον ορισμό της έννοιας «απόβλητα και παραπροϊόντα»¹², για να βοηθήσει τις αρμόδιες αρχές, δεδομένου ότι δεν υπήρχε κοινά αποδεκτός ορισμός στη νομολογία των κρατών μελών.

Στην Ανακοίνωση αυτή διευκρινίζονται επίσης οι όροι «προϊόν», «κατάλοιπο» και «παραπροϊόν».

Κατάλογος αποβλήτων δημοσιεύθηκε αρχικά με την Απόφαση της Ε. Επιτροπής 94/3, η οποία αντικαταστάθηκε μεταγενέστερα με την Απόφαση 2000/532¹³. Η Απόφαση αυτή τροποποιήθηκε με τις τρεις ακόλουθες νεώτερες Αποφάσεις 2001/118/ΕΚ¹⁴, 2001/119/ΕΚ¹⁵ και 2001/573/ΕΚ¹⁶.

Η Οδηγία 2006/12 υποχρεώνει τους ενδιαφερόμενους να χρησιμοποιούν την *Βέλτιστη Διαθέσιμη Τεχνολογία που δεν συνεπάγεται Υπερβολικό Κόστος (BATNEEC)*.

Η αρχή αυτή που στοχεύει στη μείωση των αρνητικών συνεπειών στο περιβάλλον, συνδέεται με την αρχή της υποχρέωσης χρήσης της Βέλτιστης Διαθέσιμης Τεχνολογίας (ΒΕΤ: Best Available Technology), η οποία αποτελεί υποχρέωση των κρατών μελών, σύμφωνα με την νέα αναθεωρημένη Οδηγία 2008/1, για την πρόληψη και τον έλεγχο της ρύπανσης¹⁷.

Η Οδηγία - Πλαίσιο για τα απόβλητα 75/442/ΕΟΚ, όπως τροποποιήθηκε με την Οδηγία 91/156 και αντικαταστάθηκε με την Οδηγία 2006/12, έχει ενσωματωθεί στο εθνικό δίκαιο με την ΚΥΑ 50910/2727/2003 «Μέτρα και Όροι για τη Διαχείριση των Στερεών Αποβλήτων. Εθνικός και Περιφερειακός Σχεδιασμός Διαχείρισης (ΕΣΔΑ)»¹⁸. Η ανωτέρω ΚΥΑ προβλέπει την πρόληψη και μείωση της ποσότητας, της βλαπτικότητας και της επικινδυνότητας των αποβλήτων, την αξιοποίηση των αποβλήτων με διάφορους τρόπους (ανακύκλωση, επαναχρησιμοποίηση κ.λπ.), την περιβαλλοντικά ασφαλή διαχείριση και εν γένει την ενθάρρυνση της ολοκληρωμένης διαχείρισης και την δημιουργία εθνικού δικτύου εγκαταστάσεων διάθεσης αποβλήτων. Ο ΕΣΔΑ εξειδικεύεται περαιτέρω με τα Περιφερειακά Σχέδια Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων, τα οποία σκοπό έχουν την εξειδίκευση και τον καθορισμό μεθόδων διαχείρισης που θα εφαρμόζονται σε κάθε διαχειριστική ενότητα. Σε κάθε διαχειριστική ενότητα, την ευθύνη για τη μεταφόρτωση, αξιοποίηση και διάθεση των αποβλήτων την έχει ο Φορέας Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων(ΦοΔΣΑ)¹⁹.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που διαθέτει το ΥΠΕΧΩΔΕ παρουσιάζονται κατωτέρω οι ποσότητες παραγωγής και οι τρόποι διαχείρισης στερεών αποβλήτων.

Παραγωγή και διαχείριση στερεών αποβλήτων για την τριετία 2004-2005-2006²⁰

2004	α.σ.α (τόνοι/έτος)	Άλλα στερεά απόβλητα (τόνοι/έτος)
Συνολική παραγόμενη ποσότητα, εκ των οποίων:	4.781.468,00	26.540.252,00
- για ανακύκλωση:	483.212,00	848.185,50
- καύση:	0,00	0,00
- καύση με ανάκτηση ενέργειας:	0,00	1.600,00
- υγειονομική ταφή:	2.705.275,00	0,00
- άλλα (διάθεση σε ΧΑΔΑ):	1.592.981,00	0,00
2005	α.σ.α (τόνοι/έτος)	Άλλα στερεά απόβλητα (τόνοι/έτος)
Συνολική παραγόμενη ποσότητα, εκ των οποίων:	4.853.756,00	26.551.952,00
- για ανακύκλωση:	559.216,00	872.781,00
- καύση:	0,00	0,00
- καύση με ανάκτηση ενέργειας:	0,00	5.080,00
- υγειονομική ταφή:	2.824.035,00	0,00
- άλλα (διάθεση σε ΧΑΔΑ):	1.470.505,00	0,00
2006	α.σ.α (τόνοι/έτος)	Άλλα στερεά απόβλητα (τόνοι/έτος)
Συνολική παραγόμενη ποσότητα, εκ των οποίων:	4.927.137,00	26.564.452,00
- για ανακύκλωση:	632.079,00	910.635,00
- καύση:	0,00	0,00
- καύση με ανάκτηση ενέργειας:	0,00	3.700,00
- υγειονομική ταφή:	3.200.901,00	0,00
- άλλα (διάθεση σε ΧΑΔΑ):	1.094.157,00	0,00

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας²¹, η ανά κάτοικο και έτος παραγόμενη ποσότητα αστικών στερεών αποβλήτων ανέρχεται σε 441 kg²², ποσότητα μικρότερη από τον κοινοτικό μέσο όρο των 580 kg, η οποία όμως βαίνει συνεχώς αυξανόμενη (+22% κατά την δετία 1996-2003), ακολουθώντας την άνοδο του βιοτικού επιπέδου και την αλλαγή του τρόπου διαβίωσης.

12. COM (2007) 59.

13. ΕΕ L 226/6.9.2000.

14. ΕΕ L 47/16.2.2001.

15. ΕΕ L 47/16.2.2001.

16. ΕΕ L 203/28.7.2001.

17. ΕΕ L 24/29.1.2008. Η Οδηγία αυτή αντικαθιστά την παλαιότερη Οδηγία 96/61 (IPPC).

18. ΦΕΚ Β' 1909/22.12.2003.

19. www.eedsa.gr

20. Έκθεση του Εθνικού Κέντρου Περιβάλλοντος και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΕΚΠΑΑ): «Η κατάσταση του Περιβάλλοντος στην Ελλάδα, έτος 2008», υπό έκδοση.

21. www.statistics.gr

22. Στοιχεία έτους 2003, Τμήμα Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων, ΥΠΕΧΩΔΕ: www.minenv.gr

Με βάση μελέτη που εκπονήθηκε από το ΥΠΕΧΩΔΕ το 2005, σε όλη την ελληνική επικράτεια υπήρχαν 2.626 ΧΑΔΑ. Το 2005 ξεκίνησε πρόγραμμα χρηματοδότησης έργων αποκατάστασης των ΧΑΔΑ και παράλληλα, συνεχίστηκε η καταγραφή της παρακολούθησης του αριθμού των ενεργών και ανενεργών ΧΑΔΑ. Με βάση την προαναφερόμενη μελέτη του ΥΠΕΧΩΔΕ, προβλέπεται σε πρώτη φάση η αποκατάσταση 2.081 ΧΑΔΑ. Οι υπόλοιποι 545 ΧΑΔΑ θα αποκατασταθούν με τη δημιουργία των απαραίτητων ΧΥΤΑ, ώστε να επιτυγχάνεται ασφαλής διάθεση των παραγόμενων αστικών στερεών αποβλήτων.

Λόγω της έκτασης του προβλήματος των ΧΑΔΑ και της καταδίκης της Ελλάδας από το ΔΕΚ για τη παράνομη λειτουργία τους²³, όπως παρουσιάζεται κατωτέρω στην ενότητα 3, καθώς και της ανάγκης για άμεση αποκατάσταση αυτών των χώρων, συνεστήθη το 2008 Διυπουργική Επιτροπή με απόφαση Πρωθυπουργού αριθ. Υ 325/Β/17.3.2008: «Διυπουργική Επιτροπή για την Εκπόνηση και Παρακολούθηση Εφαρμογής Ολοκληρωμένου Προγράμματος Διαχείρισης των Στερεών Αποβλήτων», με Πρόεδρο τον Υφυπουργό Εσωτερικών, η οποία ανέλαβε την εποπτεία του Προγράμματος Αποκατάστασης των ΧΑΔΑ, σε συνεργασία με τις Περιφέρειες της χώρας.

Η νέα Οδηγία - Πλαίσιο 2008/98

Η νέα Οδηγία πλαίσιο για τα απόβλητα 2008/98 θα τεθεί σε εφαρμογή στις 12.12 2010 και όπως προαναφέρθηκε, ενοποιεί και εκσυγχρονίζει την υφιστάμενη νομοθεσία. Ειδικότερα:

- *Αποσαφηνίζει* τους ορισμούς «απόβλητο», «ανακύκλωση», «ανάκτηση» και την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει».

Καθορίζονται τα κριτήρια αποκατακρίσιμου των αποβλήτων

- Εισάγει τη «*διευρυμένη ευθύνη του παραγωγού*».

Σύμφωνα με την αρχή αυτή, οι επιχειρήσεις που διαθέτουν προϊόντα στην αγορά, αναλαμβάνουν και την οικονομική ευθύνη για τις δραστηριότητες που αφορούν την πρόληψη, επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση ή άλλες μορφές ανάκτησης για τα απόβλητα που παράγονται από τη χρήση των προϊόντων τους. Επίσης οφείλουν να πληροφορούν το κοινό για τον βαθμό, στον οποίο το προϊόν μπορεί να επαναχρησιμοποιηθεί ή να ανακυκλωθεί.

Τα κράτη μέλη οφείλουν να ενθαρρύνουν τον σχεδιασμό των προϊόντων, κατά τρόπον ώστε να μειώνονται οι αρνητικές συνέπειές τους στο περιβάλλον και η δημιουργία αποβλήτων κατά τη διαδικασία παραγωγής και χρήσης τους. Είναι σκόπιμο να ενθαρρύνεται από τα κράτη μέλη η ανάπτυξη, παραγωγή και εμπορία προϊόντων που είναι κατάλληλα για πολλαπλές χρήσεις, ανθεκτικά από τεχνική άποψη και αφού καταστούν απόβλητα, κατάλληλα για ορθή και ασφαλή ανάκτηση και διάθεση συμβατή με το περιβάλλον.

- *Ιεραρχεί τις μεθόδους διαχείρισης αποβλήτων* ως εξής: α) πρόληψη, β) προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση, γ)

ανακύκλωση, δ) άλλου είδους ανάκτηση, π.χ. ανάκτηση ενέργειας και ε) διάθεση.

- Απαιτεί από τα κράτη μέλη: α) να επιλέγουν μεθόδους διαχείρισης που επιφέρουν το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα από περιβαλλοντικής απόψεως, όπως μεθόδους επεξεργασίας που συνοδεύονται από υψηλά ποσοστά ανάκτησης υλικών ή ενέργειας, β) να καταρτίζουν προγράμματα πρόληψης δημιουργίας αποβλήτων, τα οποία να λαμβάνουν υπόψη ολόκληρο τον κύκλο ζωής των προϊόντων και των υλικών.

- Θέτει τους ακόλουθους *συγκεκριμένους στόχους* στα κράτη μέλη:

α) Έως το 2020, αύξηση τουλάχιστον στο 50% κατά βάρος, της προετοιμασίας για την επαναχρησιμοποίηση και την ανακύκλωση των υλικών αποβλήτων, όπως το χαρτί, το μέταλλο, το πλαστικό και το γυαλί από νοικοκυριά και ενδεχομένως άλλης προέλευσης, στον βαθμό που τα απόβλητα αυτά είναι παρόμοια με τα απόβλητα των νοικοκυριών.

β) Έως το 2020 αύξηση τουλάχιστον στο 70 % κατά βάρος της προετοιμασίας για την επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση και ανάκτηση άλλων υλικών, συμπεριλαμβανομένων των εργασιών υγειονομικής ταφής, όπου γίνεται χρήση αποβλήτων για την υποκατάσταση άλλων υλικών, μη επικίνδυνων αποβλήτων κατασκευών και κατεδαφίσεων, εξαιρουμένων των υλικών που απαντούν στη φύση και τα οποία ορίζονται στην κατηγορία 17 05 04 του καταλόγου αποβλήτων.

- Τα κράτη μέλη οφείλουν να καταρτίσουν ένα ή περισσότερα Σχέδια Διαχείρισης Αποβλήτων (ΣΔΑ), τα οποία μόνο τους ή συνδυασμένα, να καλύπτουν ολόκληρη τη γεωγραφική επικράτεια του κράτους μέλους.

Τα ΣΔΑ πρέπει να περιλαμβάνουν:

- ανάλυση της υπάρχουσας κατάστασης διαχείρισης αποβλήτων στην οικεία γεωγραφική ενότητα,

- μέτρα που πρέπει να ληφθούν για τη βελτίωση της προετοιμασίας προς επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση, ανάκτηση και διάθεση των αποβλήτων,

- αξιολόγηση του τρόπου, με τον οποίο το σχέδιο θα υποστηρίξει την υλοποίηση των στόχων και των διατάξεων της νέας Οδηγίας.

Οι ακόλουθες πληροφορίες πρέπει να περιλαμβάνονται στα ΣΔΑ:

α) τύπος, ποσότητα και πηγή των παραγόμενων στην επικράτεια αποβλήτων, καθώς και για απόβλητα που είναι πιθανόν να αποσταθούν από ή προς την εθνική επικράτεια, με παράλληλη αξιολόγηση της μελλοντικής εξέλιξης των ροών αποβλήτων,

β) υφιστάμενα προγράμματα συλλογής αποβλήτων και μεγάλες εγκαταστάσεις διάθεσης και ανάκτησης, καθώς και τυχόν ειδικές ρυθμίσεις για ορυκτέλαια απόβλητα, επικίνδυνα απόβλητα ή ροές αποβλήτων που ρυθμίζονται από συγκεκριμένες κοινοτικές νομοθετικές πράξεις,

23. Υπόθ. C-502/2003.

γ) αξιολόγηση της ανάγκης για νέα προγράμματα συλλογής, για το κλείσιμο υφιστάμενων εγκαταστάσεων αποβλήτων, για πρόσθετες υποδομές εγκαταστάσεων επεξεργασίας αποβλήτων σύμφωνα με τις αρχές της αυτάρκειας και της εγγύτητας και εφ' όσον απαιτείται, για σχετικές επενδύσεις,

δ) κριτήρια για τον εντοπισμό τοποθεσιών και τη δυναμικότητα των μελλοντικών εγκαταστάσεων διάθεσης ή των μεγάλων εγκαταστάσεων ανάκτησης,

ε) γενικές πολιτικές διαχείρισης αποβλήτων, συμπεριλαμβανομένων των τεχνολογιών και μεθόδων διαχείρισης αποβλήτων.

2.3 Η Οδηγία για τη διαχείριση των επικίνδυνων αποβλήτων 91/689²⁴

2.3.1 Γενικά

Βάσει της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει» η αποκλειστική ευθύνη για τη δημιουργία υποδομών για τη διάθεση των επικινδύνων αποβλήτων ανήκει στους παραγωγούς των αποβλήτων.

Η αρχική Οδηγία 91/689 συμπληρώθηκε με την Οδηγία 94/31²⁵ και τον Κανονισμό 166/2006²⁶.

Η Οδηγία 91/689 ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη με:

α) την ΚΥΑ 13588/725/2006²⁷ «Μέτρα και όροι για την διαχείριση των επικινδύνων αποβλήτων σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 91/689/ΕΟΚ», η οποία αντικατέστησε την προηγούμενη σχετική ΚΥΑ 19396/1546/1997,

β) την ΚΥΑ 24944/1159/2006²⁸, με την οποία εγκρίνονται οι γενικές τεχνικές προδιαγραφές διαχείρισης και

γ) την ΚΥΑ 8668/2007²⁹, με την οποία εγκρίνεται ο Εθνικός Σχεδιασμός διαχείρισης ΕΑ: «Έγκριση Εθνικού Σχεδιασμού Διαχείρισης Επικίνδυνων Αποβλήτων (ΕΣΔΕΑ), σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. Α της 13588/725 ΚΥΑ «Μέτρα, όροι και περιορισμοί για τη διαχείριση επικινδύνων αποβλήτων κ.λπ.» (ΦΕΚ Β' 383) και σε συμμόρφωση με τις διατάξεις του άρθρου 7 παρ. 1 της 91/156/ΕΚ Οδηγίας του Συμβουλίου. Τροποποίηση της 13588/725/2006 ΚΥΑ «Μέτρα όροι και περιορισμοί για τη διαχείριση επικινδύνων αποβλήτων ... κ.λπ.» και της 24944/1159/206 ΚΥΑ «Έγκριση Γενικών Τεχνικών Προδιαγραφών για τη διαχείριση επικινδύνων αποβλήτων ... κ.λπ.».

Οι παραγωγοί και οι φορείς διαχείρισης επικινδύνων αποβλήτων οφείλουν να κάνουν χρήση των θεσμοθετημένων στην Ευρωπαϊκή Ένωση κωδικών για τα απόβλητα (εξαψήφιοι κωδικοί Ευρωπαϊκού Καταλόγου Αποβλήτων - ΕΚΑ)

και για τις εργασίες διάθεσης (κωδικοί D) και αξιοποίησης (κωδικοί R).

Η νέα Οδηγία - Πλαίσιο 2008/98 εισάγει, στο Παράρτημα ΙΙΙ, την Κατηγορία Κινδύνου «Ευαισθητοποιητικό»: ουσίες και παρασκευάσματα, τα οποία διά της εισπνοής, κατάποσης ή απορρόφησης μέσω του δέρματος, μπορούν να προκαλέσουν αντίδραση του οργανισμού (υπερευαισθητοποίηση) τέτοια, ώστε με περαιτέρω έκθεση σε αυτή την ουσία ή το παρασκεύασμα, να προκαλούνται χαρακτηριστικές επιβλαβείς αντιδράσεις.

Η νέα κατηγοριοποίηση ευθυγραμμίζεται με τις Κατηγορίες Κινδύνου και τα κριτήρια που καθορίζονται στο Παράρτημα VI της Οδηγίας 67/54 «Ταξινόμηση, συσκευασία και επισήμανση των επικινδύνων ουσιών», καθώς και με τις οριακές τιμές των Παραρτημάτων ΙΙ και ΙΙΙ της Οδηγίας 1999/45 «ταξινόμηση, συσκευασία και επισήμανση των επικινδύνων παρασκευασμάτων». Έτσι παύουν οι ασάφειες που υπήρχαν σχετικά με την κατάλληλη μεθοδολογία ταξινόμησης, κυρίως για τις 183 κατοπτρικές εγγραφές (εν δυνάμει επικίνδυνα απόβλητα) του Ευρωπαϊκού Καταλόγου Αποβλήτων. Με το μέχρι σήμερα ισχύον καθεστώς χιλιάδες τόνοι επικινδύνων αποβλήτων ταξινομήθηκαν, τα τελευταία χρόνια, ως μη επικίνδυνα και διατέθηκαν ακατάλληλα, με σοβαρές συνέπειες για την υγεία των ανθρώπων και για το περιβάλλον.

Στην Ελλάδα παράγονται ετησίως 330.000 τόνοι επικίνδυνα απόβλητα που είναι κυρίως: έλαια, παράγωγα βιομηχανίας σιδηροκάθλυβα, μπαταρίες, συσσωρευτές, χημικά, νοσοκομειακά, υγρά καύσιμα.

Οι μεγαλύτερες ποσότητες παράγονται στην Αττική (48,5%), την Κεντρική Μακεδονία (12,6%) και τη Στερεά Ελλάδα (10,2%). Πέραν των ανωτέρω, στην Ελλάδα υπάρχουν προσωρινά αποθηκευμένοι 600.000 τόνοι επικινδύνων αποβλήτων, κυρίως στους χώρους παραγωγής τους. Για την ασφαλή διαχείριση και επεξεργασία τους ενισχύεται η δημιουργία των απαραίτητων υποδομών μέσω των ιδιωτικών επενδύσεων. Η Ελλάδα καταδικάστηκε από το ΔΕΚ για τη μη ασφαλή διάθεσή τους, όπως αναλύεται κατωτέρω στην ενότητα 3.

Ειδικότερα, στα «Διαχειριστικά Σχέδια Αποβλήτων» που υποβάλλονται στο ΥΠΕΧΩΔΕ, παρουσιάζονται τα στοιχεία παραγωγής και διαχείρισης των επικινδύνων αποβλήτων, τα οποία έχουν ως εξής:

Παραγωγή και διαχείριση επικινδύνων αποβλήτων - Περίοδος 2004-2006³⁰

2004	Επικίνδυνα απόβλητα (τόνοι/έτος)
Συνολική παραγόμενη ποσότητα, εκ των οποίων:	335.000,00
- για ανακύκλωση:	111.820,00
- καύση:	1.546,51

30. Έκθεση του Εθνικού Κέντρου Περιβάλλοντος και Αειφόρου Ανάπτυξης: «Η κατάσταση του Περιβάλλοντος στην Ελλάδα, έτος 2008», υπό έκδοση.

24. ΕΕ L 23/30.1.1991.

25. ΕΕ L 168/2.7.1994.

26. ΕΕ L 33/4.2.2006.

27. ΦΕΚ Β' 383/28.3.2006.

28. ΦΕΚ Β' 791.

29. ΦΕΚ Β' 287/2.3.2007.

2004	Επικίνδυνα απόβλητα (τόνοι/έτος)
- καύση με ανάκτηση ενέργειας:	5.005,60
- υγειονομική ταφή:	13.997,00
- άλλα*:	202.630,89
2005	
Συνολική παραγόμενη ποσότητα, εκ των οποίων:	333.155,00
- για ανακύκλωση:	109.270,00
- καύση:	2.231,00
- καύση με ανάκτηση ενέργειας:	7.255,64
- υγειονομική ταφή:	7.313,81
- άλλα*:	207.084,36
2006	
Συνολική παραγόμενη ποσότητα, εκ των οποίων:	333.155,00
- για ανακύκλωση:	118.870,00
- καύση:	2.793,43
- καύση με ανάκτηση ενέργειας:	7.346,03
- υγειονομική ταφή:	14.763,34
- άλλα*:	189.382,20

* Αφορά ποσότητες αποβλήτων λιπαντικών ελαίων, προσωρινά αποθηκευμένα επικίνδυνα απόβλητα, εξαγωγή επικινδύνων αποβλήτων.

Οι βιομηχανικές και βιοτεχνικές εγκαταστάσεις λαμβάνουν άδεια λειτουργίας μετά από αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων και έγκριση περιβαλλοντικών όρων από τις αρμόδιες Κεντρικές ή Περιφερειακές Υπηρεσίες Περιβάλλοντος, ανάλογα με το μέγεθος και το είδος της εγκατάστασης.

Η μείωση της ρύπανσης, μέσω του μηχανισμού έγκρισης των περιβαλλοντικών όρων, αναμένεται να αυξάνεται σταδιακά με την πλήρη εφαρμογή της Οδηγίας 96/61 «σχετικά με την ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχο της ρύπανσης (IPPC)», που άρχισε το 2008. Σύμφωνα με τις διατάξεις της ανωτέρω Οδηγίας οι υφιστάμενες βιομηχανίες που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα II του άρθ. 5 της ΚΥΑ 15393/2332/02³¹, οφείλουν να εφαρμόσουν Βέλτιστες Διαθέσιμες Τεχνικές και να λάβουν επιπλέον μέτρα αντιρρύπανσης.

2.3.2 Πρακτικές διαχειρίσεις

Στις πρακτικές διαχειρίσεις επικινδύνων αποβλήτων περιλαμβάνονται:

1. Διάθεση και αποθήκευση σε ειδικούς χώρους εντός των μονάδων παραγωγής τους. Η πρακτική αυτή εφαρμόζεται κυρίως από βιομηχανίες που παράγουν μεγάλες ποσότητες

αποβλήτων π.χ. ΔΕΗ, ΑΛΟΥΜΙΝΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ κ.λπ.

Στη χώρα λειτουργούν δύο Χώροι Υγειονομικής Ταφής Επικινδύνων Αποβλήτων (ΧΥΤΕΑ), που είναι ιδιωτικά έργα.

2. Μεταφορά στο εξωτερικό με σκοπό τη διάθεση ή την αξιοποίησή τους. Η διασυνοριακή μεταφορά των επικινδύνων αποβλήτων γίνεται προς κατάλληλες εγκαταστάσεις εντός της Ε. Ένωσης σύμφωνα με τον Κανονισμό 1013/2006 για τις μεταφορές των αποβλήτων. Κατά τη διασυνοριακή μεταφορά οι σχετικές εργασίες εκτελούνται από εταιρείες αδειοδοτημένες για τον σκοπό αυτό από το ΥΠΕΧΩΔΕ, οι οποίες διαχειρίζονται απόβλητα για λογαριασμό τρίτων.

Γενικά, στις μεταφορές επικινδύνων αποβλήτων εντός ή εκτός της χώρας εφαρμόζονται οι ρυθμίσεις της ΚΥΑ 24944/1159/2006 «Γενικές Τεχνικές Προδιαγραφές διαχείρισης επικινδύνων αποβλήτων»³².

3. Αξιοποίηση και λοιπές πρακτικές διαχειρίσεις: Σε εργασίες αξιοποίησης υποβάλλονται ορισμένες κατηγορίες επικινδύνων αποβλήτων, όπως:

- σκωρίες, οι οποίες ανακυκλώνονται σαν πρόσθετο υλικό από διάφορες παραγωγικές εγκαταστάσεις, π.χ. την τσιμεντοβιομηχανία,

- πετρελαιοειδή κατάλοιπα, τα οποία χρησιμοποιούνται σε ενεργοβόρες εγκαταστάσεις για την παραγωγή εναλλακτικού καυσίμου,

- όξινες ιλύες από την αναγέννηση Αποβλήτων Λυπαντικών Ελαίων που εξουδετερώνονται,

- ιλη επικίνδυνα απόβλητα (ιλύες, σκωρίες κ.λπ.) που σταθεροποιούνται.

Για την τελική αντιμετώπιση του προβλήματος των επί σειρά ετών αποθηκευμένων αποβλήτων σε χώρους εντός των μονάδων παραγωγής τους, το άρθρο 18 της ΚΥΑ 13588/725/2006³³ προβλέπει την υλοποίηση έργων διαχείρισης μέχρι τέλος Μαρτίου 2011. Μετά την αποκομιδή των εν λόγω συσσωρευμένων αποβλήτων, απαιτείται η υλοποίηση έργων εξυγίανσης - αποκατάστασης των χώρων αποθήκευσης, σύμφωνα με τις επιταγές της νομοθεσίας, τις αποφάσεις ανανέωσης των περιβαλλοντικών όρων των υπ' όψη δραστηριοτήτων και την αρχή «ο ρυπαίων πληρώνει».

2.4 Η Οδηγία για την υγειονομική ταφή των αποβλήτων 1999/31/ΕΚ³⁴

Η Οδηγία 1999/31 στοχεύει στην πρόληψη ή μείωση των αρνητικών επιπτώσεων της ταφής αποβλήτων στο περιβάλλον.

Αναφέρεται στις ακόλουθες κατηγορίες αποβλήτων: αστικά, επικίνδυνα, μη επικίνδυνα και αδρανή.

31. ΦΕΚ Β' 1022.

32. ΦΕΚ Β' 791.

33. ΦΕΚ Β' 383.

34. ΕΕ L 182/16.7.1999.

Ως χώροι ταφής ορίζονται οι χώροι διάθεσης των αποβλήτων με εναπόθεση των αποβλήτων επί, ή εντός του εδάφους.

Οι χώροι ταφής ταξινομούνται σε τρεις κατηγορίες:

- Χώροι ταφής επικινδύνων αποβλήτων
- Χώροι ταφής μη επικινδύνων αποβλήτων
- Χώροι ταφής αδρανών υλικών.

Για την αποδοχή των αποβλήτων στους χώρους ταφής πρέπει να πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- Τα απόβλητα να υφίστανται επεξεργασία πριν την εναπόθεσή τους στον χώρο ταφής
- Τα επικίνδυνα να ενταφιάζονται σε ειδικούς χώρους ταφής επικινδύνων αποβλήτων
- Τα αδρανή απόβλητα να ενταφιάζονται σε ειδικούς χώρους ταφής αποκλειστικά αδρανών υλικών.

Στους χώρους ταφής δεν γίνονται δεκτά τα ακόλουθα απόβλητα: υγρά, εύφλεκτα, εκρηκτικά ή οξειδωτικά, μολυσματικά νοσοκομειακά ή κλινικά, χρησιμοποιημένα ελαστικά πλην εξαιρέσεων, καθώς και οιοσδήποτε άλλος τύπος αποβλήτων που δεν ανταποκρίνεται στα κριτήρια που τίθενται στο Παράρτημα ΙΙ της Οδηγίας.

Ρυθμίζεται η διαδικασία χορήγησης αδειών εκμετάλλευσης των χώρων ταφής. Για τους χώρους ταφής, όπως ρυθμίζονται στην Οδηγία 85/337, απαιτείται επιπλέον μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων σύμφωνα με τις διατάξεις της ανωτέρω Οδηγίας.

Ανά τριετία η Ελλάδα, όπως κάθε κράτος μέλος, οφείλει να ενημερώνει την Ε. Επιτροπή για την εφαρμογή της Οδηγίας.

Η Οδηγία τροποποιήθηκε από τον Κανονισμό 1882/2003³⁵ και συμπληρώθηκε με τις ακόλουθες Αποφάσεις:

- Απόφαση 2003/33 για τον καθορισμό κριτηρίων και διαδικασιών αποδοχής των αποβλήτων σε χώρους υγειονομικής ταφής σύμφωνα με την Οδηγία 1999/31, άρθρ. 16 και Παράρτημα ΙΙ³⁶.

- Απόφαση 2000/738 Ερωτηματολόγιο για τις εκθέσεις των κρατών μελών για την εφαρμογή της Οδηγίας 1999/31³⁷.

Η Οδηγία 1999/31 ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη με την ΚΥΑ 29407/2002 «Μέτρα και όροι για την υγειονομική ταφή των αποβλήτων». Το 2006 εκδόθηκε η υπουργική απόφαση 4641/232/2006³⁸, η οποία καθορίζει τις τεχνικές προδιαγραφές μικρών χώρων Υγειονομικής ταφής σε νησιά και απομονωμένους οικισμούς.

Σήμερα είναι σε λειτουργία 44 ΧΥΤΑ, ενώ είναι υπό υλοποίηση 45 μεγάλοι, 8 μικροί ΧΥΤΑ και 14 επεκτάσεις υφιστάμενων ΧΥΤΑ.

Οι στόχοι της Ελλάδας για τη μείωση των βιοαποδομήσιμων αποβλήτων που οδηγούνται προς ταφή, όπως προσδιορίζονται στον Εθνικό Σχεδιασμό Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων, σύμφωνα με το άρθρο 4 της ΚΥΑ 29407/3508/2002³⁹, σε εναρμόνιση με τις απαιτήσεις της Οδηγίας 99/31, έχουν ως εξής:

- Το έτος 2010, τα βιοαποδομήσιμα απόβλητα που θα εκτρέπονται και δεν θα οδηγούνται σε ΧΥΤΑ πρέπει να ανέλθουν σε 1.100.000 τόνους.

- Το έτος 2013, τα βιοαποδομήσιμα απόβλητα που θα εκτρέπονται και δεν θα οδηγούνται σε ΧΥΤΑ πρέπει να ανέλθουν σε 1.900.000 τόνους.

- Το έτος 2020, τα βιοαποδομήσιμα απόβλητα που θα εκτρέπονται και δεν θα οδηγούνται σε ΧΥΤΑ πρέπει να ανέλθουν σε 2.700.000 τόνους.

Η κατανομή αυτών των στόχων έχει γίνει σε περιφερειακό επίπεδο.

Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, το 2006⁴⁰ ο πρώτος στόχος της Οδηγίας 99/31 για εκτροπή του βιοαποδομήσιμου κλάσματος, επετεύχθηκε κατά 42%.

	2006 (τόνοι)	2010 (1ος στόχος)	Ικανοποίηση στόχου το 2006
Εκτροπή ΒΑΑ από την υγειονομική ταφή	461.079	1.100.000	42%

2.5 Οδηγία για την καύση των αποβλήτων 2000/76⁴¹

Στόχος της Οδηγίας είναι ο περιορισμός στο ελάχιστο των καταλοίπων της αποτέφρωσης και η κατά το δυνατόν ανακύκλωσή τους.

Η Οδηγία 2000/76 κατήργησε, από το έτος 2006, τις Οδηγίες 89/369, 89/429 και 94/67. Η Οδηγία ρυθμίζει την αποτέφρωση των ακόλουθων ειδών αποβλήτων:

- α) μη επικινδύνων αστικών απορριμμάτων,
- β) μη επικινδύνων μη αστικών αποβλήτων (όπως λιματολάσπες, ελαστικά αυτοκινήτων, νοσοκομειακά απόβλητα),
- γ) επικινδύνων αποβλήτων που δεν υπάγονται στις διατάξεις της Οδηγίας 94/67.

Η Οδηγία αναφέρεται τόσο στις «ειδικευμένες εγκαταστάσεις αποτέφρωσης», όσο και στις «εγκαταστάσεις συνδυασμένης αποτέφρωσης», οι οποίες έχουν βασικό σκοπό την παραγωγή ενέργειας ή υλικών προϊόντων και χρησιμοποιούν ως καύσιμο, κύριο ή βοηθητικό, τα απόβλητα, αφού αυτά πρώτα υποβληθούν σε θερμική επεξεργασία.

35. ΕΕ L 284/31.10.2003.

36. ΕΕ L 11/16.1.2003.

37. ΕΕ L 298/25.11.2000.

38. ΦΕΚ Β' 168/13.2.2006.

39. ΦΕΚ Β' 1572/2002.

40. Έκθεση του Εθνικού Κέντρου Περιβάλλοντος και Αειφόρου Ανάπτυξης: «Η κατάσταση του Περιβάλλοντος στην Ελλάδα, έτος 2008», υπό έκδοση.

41. ΕΕL 332/28.12.2000.

Από το πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας *εξαιρούνται* οι εγκαταστάσεις που επεξεργάζονται απόβλητα ξύλου, φελλού, ραδιενεργά, σφάγια ζώων, φυτικά γεωργικά και δασικά απόβλητα που προέρχονται από τη μεταποίηση τροφίμων και την παραγωγή χαρτιού, καθώς και απόβλητα που προέρχονται από την εκμετάλλευση πετρελίου και αερίων και αποτεφρώνονται σε υπεράκτιες εγκαταστάσεις.

Οι εγκαταστάσεις αποτέφρωσης υποχρεούνται να ακολουθούν τη διαδικασία αδειοδότησης.

Η Οδηγία απαιτεί ως ελάχιστη θερμοκρασία τους 850°C επί δύο δευτερόλεπτα για τη διατήρηση των αερίων καύσεως, ώστε να εξασφαλισθεί η πλήρης καύση των αποβλήτων.

Ειδικότερα, για καύση επικινδύνων αποβλήτων με περιεκτικότητα αιθονούχων οργανικών ενώσεων άνω του 1%, εκφρασμένη σε χλώριο, η ελάχιστη θερμοκρασία απαιτείται να είναι 1.100°C επί δύο δευτερόλεπτα.

Καθορίζονται οι *οριακές τιμές ατμοσφαιρικών εκπομπών*, στο Παράρτημα V της Οδηγίας, οι οποίες αφορούν βαρέα μέταλλα, διοξίνες, φουράνια, μονοξείδιο του άνθρακα, αιωρούμενα σωματίδια, ολικό οργανικό άνθρακα, υδροχλώριο, υδροφθόριο, διοξείδιο του θείου, μονοξείδιο του αζώτου και διοξείδιο του αζώτου.

Για τις εγκαταστάσεις συνδυασμένης αποτέφρωσης οι *οριακές τιμές ατμοσφαιρικών εκπομπών* καθορίζονται στο Παράρτημα II της Οδηγίας.

Ειδική αδειοδότηση διάθεσης πρέπει να λαμβάνουν τα λύματα από τον καθαρισμό αερίων καύσης, σύμφωνα με το Παράρτημα VI της Οδηγίας.

Προβλέπεται η *ενημέρωση και ενεργός συμμετοχή του κοινού*. Η διαδικασία αυτή κατοχυρώνεται με τη δημοσιοποίηση των αιτήσεων χορήγησης αδείας για νέες εγκαταστάσεις, ώστε το κοινό να ενημερώνεται έγκαιρα, προκειμένου να εκφράσει τα σχόλιά του πριν αποφασίσει η αρμόδια αρχή.

Συστήματα μέτρησης για την παρακολούθηση των ορίων εκπομπών εγκαθίστανται υποχρεωτικά στις εγκαταστάσεις. Οι *υπολογισμοί των εκπομπών* γίνονται σύμφωνα με το Παράρτημα III της Οδηγίας.

Συναφείς με την ανωτέρω Οδηγία είναι οι εξής Πράξεις:

- Απόφαση 2006/329 για τη θέσπιση ερωτηματολογίου που θα χρησιμοποιηθεί για την υποβολή εκθέσεων για την εφαρμογή της Οδηγίας 2000/76.

- Πρόταση Οδηγίας περί βιομηχανικών εκπομπών COM (2007) 844.

Η Οδηγία 2000/76/ΕΚ έχει ενσωματωθεί στο εθνικό δίκαιο με την ΚΥΑ 22912/1117/2005⁴² «Μέτρα και όροι για την πρόληψη και τον περιορισμό της ρύπανσης του περιβάλλοντος από την αποτέφρωση των αποβλήτων».

42. ΦΕΚ Β' 759/6.6.2005.

2.6 Κανονισμός για τη μεταφορά των αποβλήτων 1013/2006⁴³

Ο Κανονισμός 1013/2006 αντικατέστησε, από τον Ιούλιο 2007, τον Κανονισμό 259/1993, ο οποίος είχε καταργήσει την Οδηγία 84/631. Το Παράρτημα ΙΓ του Κανονισμού 1013/2006 συμπληρώθηκε από τον Κανονισμό 669/2008⁴⁴.

Ο νέος Κανονισμός ενίσχυσε και απλοποίησε τις διαδικασίες ελέγχου της μεταφοράς αποβλήτων. Ενσωμάτωσε τις τροποποιήσεις των κατάλογων των αποβλήτων που επισυνάπτονται στη σχετική *Σύμβαση της Βασιλείας*⁴⁵, καθώς και την *αντίστοιχη αναθεώρηση που έκανε το 2001 ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ)*.

Ο έλεγχος της μεταφοράς των αποβλήτων πραγματοποιείται:

- Με *γραπτή διαδικασία* κοινοποίησης και συγκατάθεσης πριν από την εκτέλεση της μεταφοράς, η οποία ισχύει για μεταφορές αποβλήτων προς οριστική διάθεση, καθώς και των επικινδύνων και ημιεπικινδύνων αποβλήτων προς αξιοποίηση (Πορτοκαλί Κατάλογος, Παράρτημα ΙV).

- Με τη *διαδικασία συνοδείας των αποβλήτων με ορισμένες πληροφορίες*, όταν τα απόβλητα δεν είναι επικίνδυνα ή δεν προορίζονται για αξιοποίηση (Πράσινο Κατάλογος, Παράρτημα ΙΙΙ).

Ο Κανονισμός περιλαμβάνει κατάλογο αποβλήτων, των οποίων η μεταφορά απαγορεύεται (Παράρτημα V).

Οι μεταφορές αποβλήτων ρυθμίζονται με *Σύμβαση* που συνάπτεται μεταξύ του υπευθύνου για τη μεταφορά και του παραλήπτη τους. Η Σύμβαση, όταν αφορά απόβλητα, για τα οποία ισχύει το καθεστώς της υποχρεωτικής κοινοποίησης, συνοδεύεται από *χρηματοοικονομικές εγγυήσεις*.

Οι εγκαταστάσεις ενδιάμεσης αξιοποίησης ή διάθεσης υπόκεινται στις ίδιες υποχρεώσεις με τις εγκαταστάσεις οριστικής αξιοποίησης ή διάθεσης.

Απαγορεύεται η ανάμιξη των αποβλήτων κατά τη μεταφορά τους.

Υποχρεωτική είναι η σχετική ενημέρωση του κοινού.

Απαγορεύονται οι *εξαγωγές αποβλήτων που προορίζονται για διάθεση* προς τρίτες χώρες, εκτός των χωρών της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ), οι οποίες συγκαταλέγονται στα συμβαλλόμενα μέρη της Σύμβασης της Βασιλείας.

Απαγορεύονται οι *εξαγωγές επικινδύνων αποβλήτων προς αξιοποίηση* προς τρίτες χώρες εκτός:

α) των χωρών για τις οποίες ισχύει η σχετική απόφαση του ΟΟΣΑ,

43. ΕΕ L 190/12.7.2006.

44. ΕΕ L 188/7-16.7.2008.

45. Σύμβαση της Βασιλείας για τον έλεγχο των διασυνοριακών κινήσεων επικινδύνων αποβλήτων και της επεξεργασίας τους, 22 Μαρτίου 1989: www.basel.int

β) των χωρών που συγκαταλέγονται στα συμβαλλόμενα μέρη της Σύμβασης της Βασιλείας,

γ) των χωρών που έχουν συνάψει διμερή συμφωνία με την Ε. Ένωση.

Οι εισαγωγές αποβλήτων υπόκεινται στους κανόνες που ισχύουν για τις εξαγωγές αποβλήτων.

2.7 Οδηγία για τη διάθεση των PCBs και PCTs 96/59⁴⁶

Η Οδηγία 96/59 κατήργησε την Οδηγία 76/403.

Η Οδηγία απαγορεύει την αποτέφρωση PCBs επί των πλοίων.

Μετασχηματιστές που περιέχουν ποσοστό PCB άνω του 0,05% κατά βάρος απολυμαίνονται.

Η Οδηγία ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη με την ΚΥΑ 7589/731/2000⁴⁷. Η ΚΥΑ 18083/2003⁴⁸, ρυθμίζει τη διάθεση συσκευασιών που περιέχουν PCBs.

2.8 Οδηγία για τη διαχείριση των αποβλήτων από εξορυκτικές βιομηχανίες 2006/21⁴⁹

Η Οδηγία υποχρεώνει τα κράτη μέλη να διασφαλίζουν ότι η διαχείριση των εξορυκτικών αποβλήτων γίνεται με τρόπο που δεν θέτει σε κίνδυνο την ανθρώπινη υγεία, ότι δεν χρησιμοποιούνται μέθοδοι που θα μπορούσαν να βλάψουν το περιβάλλον, ούτε επηρεάζεται αρνητικά το τοπίο και οι τοποθεσίες ιδιαίτερου ενδιαφέροντος και ότι δεν γίνεται εγκατάλειψη, εκφόρτωση ή ανεξέλεγκτη εναπόθεση εξορυκτικών αποβλήτων.

Η ενσωμάτωση της Οδηγίας στο εθνικό δίκαιο όφειλε να είχε γίνει τον Μάιο 2008, ενώ για υφιστάμενες αδειοδοτημένες εγκαταστάσεις οι διατάξεις της Οδηγίας αρχίζουν να ισχύουν, σύμφωνα με τις ειδικότερες διατάξεις της, τον Μάιο του 2012 ή 2014, αντίστοιχα.

Η Ε. Επιτροπή, τον Νοέμβριο του 2008, απέστειλε δεύτερη προειδοποίηση στην Ελλάδα (αιτιολογημένη γνώμη) για παραπομπή της στο ΔΕΚ, λόγω μη μεταφοράς της Οδηγίας στην ελληνική έννομη τάξη.

2.9 Οδηγία για τις συσκευασίες και τα απόβλητα συσκευασιών 94/62⁵⁰

Η Οδηγία 94/62 τροποποιήθηκε από τις Οδηγίες 2004/12⁵¹ και 2005/20⁵².

Καλύπτει όλες τις συσκευασίες που διατίθενται στην αγορά και όλα τα απορρίμματα συσκευασίας, είτε έχουν χρησιμοποιηθεί, είτε προέρχονται από βιομηχανίες, εμπόριο, γραφεία, καταστήματα, υπηρεσίες, νοικοκυριά ή οιαδή-

ποτε άλλη πηγή, ανεξάρτητα από τα υλικά, από τα οποία αποτελούνται.

Τα κράτη μέλη οφείλουν αφ' ενός μεν να λάβουν μέτρα πρόληψης παραγωγής απορριμμάτων συσκευασίας, αφ' ετέρου δε να αναπτύξουν συστήματα επαναχρησιμοποίησης των συσκευασιών.

Έως το 2011 η Ελλάδα οφείλει να επιτύχει τους ακόλουθους στόχους:

- Ανάκτηση ή αποτέφρωση του 60% κατά βάρος των απορριμμάτων συσκευασίας σε εγκαταστάσεις αποτέφρωσης απορριμμάτων με ανάκτηση ενέργειας.

- Ανακύκλωση του 25% ως 45% κατά βάρος όλων των υλικών συσκευασίας που περιέχονται στα απορρίμματα συσκευασίας.

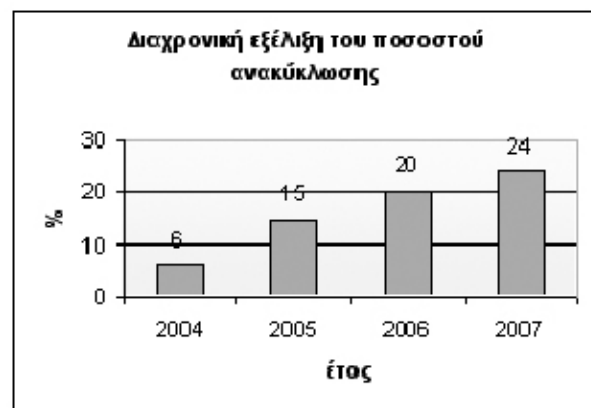
- Ανακύκλωση του 55% έως 80% κατά βάρος των απορριμμάτων συσκευασίας.

- Ανακύκλωση για υλικά που περιέχονται σε απορρίμματα συσκευασίας:

- * 60% κατά βάρος για το γυαλί, το χαρτί και το χαρτόνι
- * 50% κατά βάρος για τα μέταλλα
- * 22,5% κατά βάρος για τα πλαστικά
- * 15% κατά βάρος για το ξύλο.

Η Οδηγία 94/62 ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη με τον Ν 2939/2001, όπως παρουσιάζεται αναλυτικά κατωτέρω στην ενότητα 2.11.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΥΠΕΧΩΔΕ, το 2007 η ανακύκλωση των οικιακών απορριμμάτων ανήλθε σε ποσοστό 24% του συνόλου των απορριμμάτων, από 6% που ήταν το έτος 2004⁵³, ενώ το μέσο επίπεδο ανακύκλωσης των 15, παλαιότερων, κρατών μελών της Ε. Ένωσης ανέρχεται στο 33%.

46. ΕΕ L 243/24.9.1996.

47. ΦΕΚ Β' 514/11.4.2000.

48. ΦΕΚ Β' 606/15.5.2003.

49. ΕΕ L 102/11.4.2006.

50. ΕΕ L 365/31.12.1994.

51. ΕΕ L 47/18.2.2004.

52. ΕΕ L 70/16.3.2004.

53. Έκθεση του Εθνικού Κέντρου Περιβάλλοντος και Αειφόρου Ανάπτυξης: «Η κατάσταση του Περιβάλλοντος στην Ελλάδα, έτος 2008», υπό έκδοση.

2.10 Οδηγίες για τα απόβλητα ειδών ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού 2002/96⁵⁴, 2002/95⁵⁵ και 2003/108

Η Οδηγία 2002/96 τροποποιήθηκε με τις Οδηγίες 2003/108⁵⁶ 2008/34⁵⁷ και 2008/35⁵⁸. Τα Παραρτήματα της Οδηγίας 2002/96 τροποποιήθηκαν με τις Αποφάσεις 2005/618 2005/717, 2005/747, 2005/310, 2006/690, 2006/691, 2006/692, 2008/385.

Οι ανωτέρω Οδηγίες 2002/96, 2002/95, 108/2003 ενσωματώθηκαν στην ελληνική έννομη τάξη με τα ΠΔ 117/2004 και 15/2006.

Τα απόβλητα αυτά συλλέγονται χωριστά από τα οικιακά απόβλητα και υπόκεινται σε εξειδικευμένη επεξεργασία με στόχο την επίτευξη υψηλού επιπέδου ανακύκλωσης.

2.11 Εθνικό νομικό πλαίσιο για την ανακύκλωση

Οι ανωτέρω Οδηγίες για τις συσκευασίες και τα απόβλητα συσκευασιών ενσωματώθηκαν στο ελληνικό δίκαιο με τις ακόλουθες διατάξεις:

- Ν 2939/2001 «Συσκευασίες και εναλλακτική διαχείριση των συσκευασιών και άλλων προϊόντων - Ίδρυση Εθνικού Οργανισμού Εναλλακτικής Διαχείρισης Συσκευασιών και άλλων προϊόντων (ΕΟΕΔΣΑΠ) και άλλες διατάξεις»⁵⁹, ο οποίος εναρμονίζει την ελληνική νομοθεσία προς την Οδηγία 94/62. Ο Ν 2939/2001 καθορίζει τα ακόλουθα:

1. Τις ευθύνες των διαχειριστών συσκευασιών και «άλλων προϊόντων». Ως «άλλα προϊόντα» νοούνται τα οχήματα, καταλύτες οχημάτων, ελαστικών οχημάτων, ορυκτέλαια, μπαταρίες και συσσωρευτές, ηλεκτρικές και ηλεκτρονικές συσκευές, υλικά τηλεπικοινωνιών, υλικά εκσκαφών και κατεδαφίσεων, έντυπο υλικό, είδη επίπλωσης κ.λπ.

2. Τους όρους και τις προϋποθέσεις για την *οργάνωση συστημάτων εναλλακτικής διαχείρισης συσκευασιών* και θέτει ως αρχές την πρόληψη δημιουργίας αποβλήτων, την επαναχρησιμοποίηση - ανακύκλωση, την ανάκτηση ενέργειας και τη δημοσιότητα προς τους χρήστες και καταναλωτές.

Συγκεκριμένα, οι διαχειριστές συσκευασιών/άλλων προϊόντων υποχρεούνται είτε να οργανώσουν ατομικά συστήματα, είτε να συμμετέχουν σε συλλογικά συστήματα εναλλακτικής διαχείρισης, αφού λάβουν πρώτα έγκριση των συστημάτων αυτών από την αρμόδια αρχή.

Τα συστήματα αποβλέπουν:

α) στην επιστροφή των αποβλήτων συσκευασιών/άλλων προϊόντων από τον καταναλωτή ή τον άηλο τελικό χρήστη, ώστε αυτά να διοχετεύονται προς τις πλέον ενδεδειγμένες εναλλακτικές λύσεις διαχείρισης αποβλήτων,

β) στην αξιοποίηση των συλλεγόμενων αποβλήτων με τη χρησιμοποίηση καθαρών τεχνολογιών.

Τα συστήματα διαχείρισης:

α) σχεδιάζονται με τέτοιο τρόπο ώστε να αποφεύγονται εμπόδια στο εμπόριο ή στρεβλώσεις στον ανταγωνισμό και,

β) λαμβάνουν υπ' όψη τις απαιτήσεις για προστασία του περιβάλλοντος, της υγείας και της ασφάλειας των καταναλωτών, καθώς και της προστασίας των δικαιωμάτων του βιομηχανικού και εμπορικού απορρήτου.

Τα συστήματα συλλογικής εναλλακτικής διαχείρισης λαμβάνουν οποιαδήποτε νομική μορφή, όπως εταιρείες (ΕΠΕ, ΔΕ κ.λπ.) συνεταιρισμοί, κοινοπραξίες κ.λπ.

Ο Νόμος προσδιορίζει το *πλαίσιο των συμβάσεων προσχώρησης στο συλλογικό σύστημα* και τους όρους και τις προϋποθέσεις του συστήματος που πρέπει να πληρούν οι ενδιαφερόμενοι διαχειριστές.

Κάθε σύστημα ατομικής ή συλλογικής εναλλακτικής διαχείρισης λαμβάνει έγκριση από τον ΕΟΕΔΣΑΠ έως την έναρξη λειτουργίας του ΕΟΕΔΣΑΠ (Μάιος 2009)⁶⁰, η έγκριση των συστημάτων χορηγείται από τον Υπουργό ΠΕΧΩΔΕ, μετά από εισήγηση της Επιτροπής Παρακολούθησης της Εναλλακτικής Διαχείρισης. Η Οργάνωση και η λειτουργία του ΕΟΕΔΣΑΠ ρυθμίζονται με τα ΠΔ 99/2008 και 170/2008⁶¹. Ειδικές προβλέψεις ισχύουν για τα *νησιά και τις απομακρυσμένες περιοχές*.

Ο ενδιαφερόμενος διαχειριστής καταβάλλει χρηματική εισφορά στο σύστημα συλλογικής εναλλακτικής διαχείρισης. Το ύψος της εισφοράς καθορίζεται στη σύμβαση προσχώρησής του και παρέχεται το δικαίωμα στον συμμετέχοντα να επισημαίνει τα προϊόντα του με ειδικό σήμα, ως απόδειξη συμμετοχής του στο σύστημα. Το κόστος εναλλακτικής διαχείρισης συσκευασιών βαρύνει τους υπόχρεους διαχειριστές.

Με αποφάσεις του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ έχουν εγκριθεί μέχρι σήμερα τα ακόλουθα συστήματα για τις συσκευασίες:

1. Σύστημα Συλλογικής Εναλλακτικής Διαχείρισης «ΣΣΕΔ-ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ»⁶².

Το Σύστημα αυτό απευθύνεται σε όλους όσους διαχειρίζονται συσκευασίες και εξασφαλίζει την ισότιμη και ελεύθερη συμμετοχή τους. Μέτοχος του Συστήματος είναι σε υψηλό ποσοστό η Τοπική Αυτοδιοίκηση. Συμμετέχουν 1.070 υπόχρεες εταιρείες, οι οποίες καλύπτουν το μεγαλύτερο μερίδιο της ελληνικής αγοράς. Σήμερα λειτουργούν στη χώρα 14 Κέντρα Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών (ΚΔΑΥ) και εκτιμάται ότι έχουν δημιουργηθεί περισσότερες από 1.000 νέες θέσεις εργασίας.

54. ΕΕ L 37/13.2.2003.

55. ΕΕ L 37/13.2.2003.

56. ΕΕ L 345/31.12.2003.

57. ΕΕ L 81/20.3.2008.

58. ΕΕ L 81/20.3.2008.

59. ΦΕΚ Α' 179/6.8.2001.

60. Το πρώτο Διοικητικό Συμβούλιο του ΕΟΕΔΣΑΠ συγκροτήθηκε με απόφαση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ αριθ. 119286/15.4.2009.

61. ΦΕΚ Α' 154/31.7.2008 και 228/7.11.2008, αντίστοιχα.

62. ΦΕΚ Β' 391/4.4.2003.

2. Σύστημα Συλλογικής Εναλλακτικής Διαχείρισης «Κέντρο Εναλλακτικής Περιβαλλοντικής Διαχείρισης ΑΕ» ΚΕΠΕΔ ΑΕ.⁶³

Το Σύστημα αφορά συσκευασίες ορυκτελαίων. Είναι πανελλαδικής εμβέλειας και έχουν συμβληθεί με αυτό 120 υπόχρεες εταιρείες.

3. Ατομικό σύστημα εναλλακτικής διαχείρισης συσκευασιών της ιδιωτικής ετικέτας και εισαγωγής προϊόντων «ΑΒ Βασιλόπουλος»⁶⁴.

Το Σύστημα αυτό χρησιμοποιεί Κέντρα Ανακύκλωσης (Αυτόματα Μηχανήματα), στα οποία ο καταναλωτής επιστρέφει τις μεταλλικές, πλαστικές, γυάλινες και χάρτινες συσκευασίες και παίρνει ένα εγγυοδοτικό αντίτιμο ή προσφέρει το εγγυοδοτικό αντίτιμο υπέρ του συλλόγου «Το χαμόγελο του παιδιού». Το ποσοστό ανακύκλωσης των συσκευασιών ιδιωτικής ετικέτας ανέρχεται σε 50,9%.

Για την εφαρμογή του Ν 2939/2001 εκδόθηκαν μέχρι σήμερα τα ακόλουθα προεδρικά διατάγματα και εγκρίθηκαν, με αποφάσεις του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ, τα εξής συστήματα εναλλακτικής διαχείρισης άλλων προϊόντων:

1. Χρησιμοποιημένα ελαστικά οχημάτων

- ΠΔ 109/2004⁶⁵ για την εναλλακτική διαχείριση των χρησιμοποιημένων ελαστικών οχημάτων. Προγράμματα για την εναλλακτική διαχείριση.

- Συλλογικό Σύστημα Εναλλακτικής Διαχείρισης Μεταχειρισμένων *Ελαστικών «ECO-ELASTICA»*⁶⁶.

Στο σύστημα συμμετέχουν 61 εισαγωγείς ελαστικών και 53 εισαγωγείς οχημάτων που αντιπροσωπεύουν το 97% των εισαγομένων ελαστικών στη χώρα μας. Η συλλογή των μεταχειρισμένων ελαστικών γίνεται απ' ευθείας από τα σημεία συλλογής και τα ελαστικά είτε ανακυκλώνονται ως τρίμμα ελαστικού είτε συναποτεφρώνονται σε κλιβάνους τσιμεντοβιομηχανιών. Λειτουργούν τέσσερις μονάδες κοκκοποίησης ελαστικού και μία μονάδα ενεργειακής αξιοποίησης (ΤΙΤΑΝ).

Το ποσοστό ανακύκλωσης (τρίμμα ελαστικού και ενδιάμεσα προϊόντα τεμαχισμού) ανέρχεται στο 74%.

2. Λιπαντικά έλαια

- ΠΔ 82/2004⁶⁷ για την εναλλακτική διαχείριση των αποβλήτων λιπαντικών ελαίων. Προγράμματα για την εναλλακτική διαχείριση.

Τα απόβλητα λιπαντικών ελαίων (ΑΛΕ) χαρακτηρίζονται ως ΕΑ (Παράρτημα Απόφασης 2001/118 κεφ. 13). Το ανωτέρω πδ/γμα εναρμονίζει την ελληνική νομοθεσία με την Οδηγία 87/101, η οποία τροποποίησε την Οδηγία 75/439 περί διαθέσεως χρησιμοποιημένων ορυκτελαίων.

- Σύστημα Συλλογικής Εναλλακτικής Διαχείρισης Αποβλήτων *Λιπαντικών Ελαίων «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΑΕ - ΕΛΤΕΠΕ ΑΕ»*⁶⁸.

Στο Σύστημα έχουν συμβληθεί 85 υπόχρεες εταιρείες, οι οποίες καλύπτουν το 98,5% της συνολικής αγοράς των λιπαντικών. Πανελλαδικά λειτουργούν 25.000 σημεία συλλογής αποβλήτων λιπαντικών ελαίων.

3. Οχήματα στο τέλος του κύκλου ζωής τους

- ΠΔ 116/2004⁶⁹ για την εναλλακτική διαχείριση των οχημάτων τέλους κύκλου ζωής (ΟΤΚΖ) Προγράμματα για την Εναλλακτική Διαχείριση.

Εναρμονίζει την ελληνική νομοθεσία με την Οδηγία 2000/53 για τα οχήματα τέλους κύκλου ζωής. Το αργότερο ως την 1.1.2015 για όλα τα οχήματα τέλους κύκλου ζωής τίθεται στόχος η επαναχρησιμοποίηση και αξιοποίηση να αυξηθεί στο 95%, κατά μέσο βάρος ανά όχημα και ανά έτος και η επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση να αυξηθεί τουλάχιστον στο 85%.

- Συλλογικό Σύστημα Εναλλακτικής Διαχείρισης *Οχημάτων Ελλάδας «ΕΔΟΕ ΑΕ»*⁷⁰.

Στο Σύστημα συμμετέχει το σύνολο των εισαγωγέων αυτοκινήτων και μέχρι σήμερα έχουν δημιουργηθεί 28 Κέντρα παράδοσης ΟΤΚΖ σε δεκαενέα νομούς της χώρας, ενώ προβλέπεται άμεσα η δημιουργία κέντρων σε άλλους δέκα Νομούς. Το ποσοστό ανακύκλωσης των ΟΤΚΖ ανέρχεται σε 82,4%⁷¹.

4. Ηλεκτρικές στήλες και συσσωρευτές

- ΠΔ 115/2004⁷² για την εναλλακτική διαχείριση των χρησιμοποιημένων ηλεκτρικών σπηλών και συσσωρευτών. Προγράμματα για την εναλλακτική διαχείριση.

Εναρμονίζει την ελληνική νομοθεσία προς τις Οδηγίες 91/157, 93/86 και 98/101 για τις ηλεκτρικές στήλες και συσσωρευτές που περιέχουν επικίνδυνες ουσίες.

- Συλλογικό Σύστημα Εναλλακτικής Διαχείρισης *Φορτιών Ηλεκτρικών Σπηλών και Συσσωρευτών ΣΣΕΔΦΗΣΣ*⁷³. Στο Σύστημα, το οποίο έχει μετονομασθεί σε «ΑΦΗΣ» έχουν προσχωρήσει 130 υπόχρεες εταιρείες, που αντιστοιχούν στο 97% των υπόχρεων που δραστηριοποιούνται στην ελληνική αγορά. Η συλλογή των χρησιμοποιημένων Ηλεκτρικών Σπηλών και Συσσωρευτών γίνεται από συγκεκριμένα σημεία συλλογής, έχουν τοποθετηθεί 16.150 κάδοι περίπου σε όλη τη χώρα και μεταφέρονται προς ανακύκλωση σε εργοστάσια του εξωτερικού.

- Σύστημα Εναλλακτικής Διαχείρισης *Συσσωρευτών «ΣΥΔΕΣΥΣ ΑΕ»*⁷⁴.

68. ΦΕΚ Β' 905/17.6.2004.

69. ΦΕΚ Α' 81/5.3.2004.

70. ΦΕΚ Β' 907/17.6.2004.

71. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2007-2013: www.espa.gr

72. ΦΕΚ Α' 80/5.3.2004.

73. ΦΕΚ Β' 1056/14.7.2004.

74. ΦΕΚ Β' 1124/23.7.2004.

63. ΦΕΚ Β' 39/4.4.2003.

64. ΦΕΚ Β' 1108/22.7.2004.

65. ΦΕΚ Α' 75/5.3.2004.

66. ΦΕΚ Β' 1145/28.7.2004.

67. ΦΕΚ Α' 64/2.3.2004.

Στο Σύστημα συμμετέχουν 228 παραγωγοί και εισαγωγείς συσσωρευτών, οι οποίοι καλύπτουν περίπου το 90% των υπόχρεων διαχειριστών. Τα σημεία συλλογής του Συστήματος ανέρχονται σε 2.610 σε όλη τη χώρα.

5. Ηλεκτρικός και ηλεκτρονικός εξοπλισμός

- ΠΔ 117/2004⁷⁵ για την εναλλακτική διαχείριση των αποβλήτων ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού. Προγράμματα για εναλλακτική διαχείριση. Τροποποιήθηκε με το ΠΔ 15/2006⁷⁶.

Τα ανωτέρω πδ/γμματα εναρμονίζουν την ελληνική νομοθεσία προς τις Οδηγίες 2000/96, 2002/96 και 2003/18 σχετικά με τα απόβλητα ειδών ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού και την Οδηγία 2000/95, σχετικά με τον περιορισμό της χρήσης ορισμένων επικινδύνων ουσιών σε είδη ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού.

- Συλλογικό Σύστημα Εναλλακτικής Διαχείρισης Αποβλήτων Ηλεκτρικού και Ηλεκτρονικού εξοπλισμού (ΑΗΗΕ) «ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ ΣΥΣΚΕΥΩΝ ΑΕ»⁷⁷.

Στο σύστημα αυτό συμμετέχουν 616 εταιρείες. Για την οργάνωση δημοτικών σημείων συλλογής έχουν υπογραφεί συμβάσεις συνεργασίας με 187 Δήμους (απ' ευθείας ή μέσω διαδημοτικών οργανισμών) σε όλες τις Περιφέρειες της χώρας. Τα ΑΗΗΕ που συλλέγονται μεταφέρονται μέσω αδειοδοτημένων εργολάβων στη μονάδα επεξεργασίας της ΕΚΑΝ ΑΕ στους Αγίους Θεοδώρους Κορινθίας, για ανακύκλωση και αξιοποίηση.

6. Απόβλητα εκσκαφών, κατασκευών και κατεδαφίσεων

Για τα απόβλητα εκσκαφών, κατασκευών και κατεδαφίσεων (ΑΕΚΚ) έχει ολοκληρωθεί η επεξεργασία του σχεδίου πδ/τος, το οποίο προβλέπεται να εκδοθεί εντός του 2009. Η έκδοση του πδ/τος καθυστέρησε λόγω της καθυστέρησης συγκρότησης του Εθνικού Οργανισμού Εναλλακτικής Διαχείρισης Συσκευασιών και Άλλων Προϊόντων (ΕΟΕΔΣΑΠ), ο οποίος οφείλει να γνωμοδοτήσει επί του σχεδίου αυτού.

2.12 Βιολογική ιλύς από Εγκαταστάσεις Επεξεργασίας Αστικών Λυμάτων (ΕΕΛ)

2.12.1 Θεσμικό πλαίσιο διαχείρισης βιολογικής ιλύος

Οι ακόλουθες Οδηγίες ρυθμίζουν τη διαχείριση της βιολογικής ιλύος:

- Οδηγία 91/271 «Περί επεξεργασίας και διάθεσης των αστικών λυμάτων».

Η Οδηγία ρυθμίζει τη συλλογή, επεξεργασία και διάθεση αστικών λυμάτων και συγκεκριμένων βιομηχανικών υγρών αποβλήτων. Στόχος της Οδηγίας είναι η προστασία του υδατικού περιβάλλοντος από τις αρνητικές επιπτώσεις που προκαλεί η διάθεση ανεπεξεργαστων ή ανεπαρκώς επεξεργασμένων αστικών λυμάτων και των επεξεργασμένων

αποβλήτων τους (βιολογική ιλύς), καθώς και η απόρριψη λυμάτων από ορισμένους βιομηχανικούς κλάδους.

Η Οδηγία ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη με την ΚΥΑ 5673/400/1997⁷⁸.

Το 92% περίπου του πληθυσμού αιχμής των οικισμών που υποχρεούνται σε συμμόρφωση με την Οδηγία διαθέτουν ΕΕΛ και μπορούν να επεξεργάζονται τα λύματά τους, με συνολική δυναμικότητα κατασκευασμένων ΕΕΛ 13,9 εκατ. ισοδύναμο πληθυσμό. Από το σύνολο του ισοδύναμου πληθυσμού των οικισμών προτεραιότητας αποχετεύεται σήμερα ποσοστό της τάξης του 86%.

Ειδικότερα σήμερα λειτουργούν 18 ΕΕΛ οικισμών πρώτης προτεραιότητας και είναι σε διαδικασία κατασκευής μία. Επίσης έχουν κατασκευαστεί 67 ΕΕΛ οικισμών δεύτερης προτεραιότητας (από τις οποίες 4 αδρανούν) και κατασκευάζονται 4 ΕΕΛ, ενώ απομένει να καλυφθούν με υποδομές άλλοι 4 οικισμοί δεύτερης προτεραιότητας. Όσον αφορά στους οικισμούς τρίτης προτεραιότητας, έχουν κατασκευαστεί συνολικά 102 ΕΕΛ (από τις οποίες 20 αδρανούν, λειτουργούν 82) και κατασκευάζονται άλλοι 46 που θα ολοκληρωθούν στο άμεσο μέλλον.

Σημαντικά προβλήματα παρουσιάζονται όμως από την πλημμελή συντήρηση των υφιστάμενων ΕΕΛ. Ορισμένες ΕΕΛ είναι αδρανείς ή λειτουργούν με σοβαρές ποιοτικές ανεπάρκειες, με αποτέλεσμα να εμφανίζονται οξυμένα προβλήματα σε τοπικό επίπεδο ιδιαίτερα σε οικισμούς μεσαίου μεγέθους ή σε τουριστικές περιοχές, ενώ παράλληλα υπάρχουν αδυναμίες στη διαχείριση των ιλύων που προκύπτουν από ΕΕΛ. Σοβαρές ελλείψεις παρουσιάζονται και σε επίπεδο αποχετευτικών δικτύων.

- Οδηγία 86/278 «Για την προστασία του περιβάλλοντος και ειδικότερα του εδάφους, από τη χρήση της ιλύος στη γεωργία».

Η Οδηγία καθορίζει όρια και θέτει προδιαγραφές, ώστε να αποφεύγονται οι επιβλαβείς επιπτώσεις στο έδαφος, στη γεωργική παραγωγή και στον άνθρωπο από τη χρήση της ιλύος ως εδαφοβελτιωτικού.

Η Οδηγία ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη με την ΚΥΑ 80568/4225/1991⁷⁹.

Οι διατάξεις της ΚΥΑ 80568/4225/1991 και της ΚΥΑ 50910/2727/2003 προωθούν τα ακόλουθα:

- Απ' ευθείας χρήση σε αγροτικές εφαρμογές.

- Επανάταξη στο φυσικό περιβάλλον «τραυματισμένων» φυσικών ανάγλυφων, αν η ιλύς είναι σταθεροποιημένη ή έχει υποστεί συνεπεξεργασία με άλλα μη επικίνδυνα βιοαποικοδομήσιμα απόβλητα, όπως το οργανικό κλάσμα των αστικών αποβλήτων (Compost).

- Ξήρανση της ιλύος και χρήση αυτής ως καυσίμου ύλης στη βιομηχανία.

- Η υγειονομική ταφή της ιλύος, εάν πληροί τα κριτήρια της Απόφασης 2003/33.

75. ΦΕΚ Α' 82/5.3.2004.

76. ΦΕΚ Α' 12/3.6.2006.

77. ΦΕΚ Β' 905/17.6.2004.

78. ΦΕΚ Β' 192.

79. ΦΕΚ Β' 641/7.8.1991.

2.12.2 Διαχείριση

Από το 2007 λειτουργεί το Εργοστάσιο Ξήρανσης στις εγκαταστάσεις της Ψυττάλειας. Προβλέπεται ότι η μονάδα αυτή θα επεξεργάζεται την παραγόμενη ιλύ της ΕΕΛ Ψυττάλειας και Μεταμόρφωσης, ποσότητες που αντιστοιχούν στο 50% της συνολικά παραγόμενης βιολογικής ιλύος.

Για τη διαχείριση της παραγόμενης ιλύος από την ΕΕΛ Θεσσαλονίκης προβλέπεται η κατασκευή εργοστασίου ξήρανσης, το οποίο είναι σε φάση υλοποίησης, όπου θα γίνεται επεξεργασία των παραγόμενων ποσοτήτων, με σκοπό την περαιτέρω αξιοποίηση του αποβλήτου.

Κατωτέρω παρουσιάζονται στοιχεία για την παραγωγή βιολογικής ιλύος και τη χρήση της στη γεωργία.

Η ιλύς που παράγεται κατά την επεξεργασία των αστικών λυμάτων στην Ελλάδα διατίθεται κυρίως σε χώρους υγειονομικής ταφής, μαζί με αστικά στερεά απόβλητα.

Παραγωγή και χρήση της βιολογικής ιλύος στη γεωργία⁸⁰

	2004	2005	2006
Παραγόμενη ιλύς (τόνοι ξηράς ουσίας)	83.401,00	116.806,00	125.977,00
Χρήση στη γεωργία	32,55	34,58	56,4

3. Η Ελλάδα ενώπιον του ΔΕΚ

Οι ακόλουθες υποθέσεις κατά της Ελλάδας εκκρεμούν ενώπιον του ΔΕΚ:

3.1 Οδηγία 99/31 για την υγειονομική ταφή αποβλήτων

3.1.1 Παράνομοι ΧΑΔΑ - Υπόθ. C-502/2003: Αναμονή επιβολής προστίμου

Η λειτουργία όλων των ΧΑΔΑ έπρεπε να είχε σταματήσει από το 1999, βάσει της Οδηγίας 1999/31 περί υγειονομικής ταφής αποβλήτων. Με απόφασή του στις 6.10.2005 το ΔΕΚ επέβαλε στην Ελλάδα το κλείσιμο όλων των ΧΑΔΑ ως το τέλος του 2008. Με νέα προειδοποιητική επιστολή στις 14 Απριλίου 2008 η Ε. Επιτροπή κατέστησε σαφές στις ελληνικές αρχές ότι πρέπει να εφαρμοστεί η ανωτέρω απόφαση του ΔΕΚ, ενώ παράλληλα αμφισβήτησε τους αριθμούς που κατά καιρούς δημοσιοποιούνται από την Ελλάδα για τον αριθμό των εν λειτουργία παράνομων χωματερών, των ανενεργών, καθώς και αυτών που έχουν αποκατασταθεί. Αναμένεται η επιβολή προστίμου από το ΔΕΚ προς την Ελλάδα τους επρχόμενους μήνες.

80. Έκθεση του Εθνικού Κέντρου Περιβάλλοντος και Αειφόρου Ανάπτυξης: «Η κατάσταση του Περιβάλλοντος στην Ελλάδα, έτος 2008», υπό έκδοση.

3.1.2 ΧΥΤΑ Φυλής, Κερατέας και Γραμματικού

Η Ε. Επιτροπή απηύθυνε στην Ελλάδα, στις 27 Νοεμβρίου του 2008, τελική γραπτή προειδοποίηση, αιτιολογημένη γνώμη, σχετικά με την ακατάλληλη λειτουργία του ΧΥΤΑ στη Φυλή. Ο ΧΥΤΑ παραμένει ανοικτός παρ' ότι η Νομαρχία Δυτ. Αττικής αρνήθηκε να χορηγήσει άδεια λειτουργίας, διότι τα απόβλητα δεν καλύπτονται κατάλληλα στον χώρο υγειονομικής ταφής, ενώ παρατηρείται έλλειψη ασφάλειας στον χώρο, όπως εύκολη πρόσβαση σε ανθρώπους και ζώα, απουσία δικτύου συλλογής ομβρίων υδάτων και κίνδυνος πυρκαγιών.

Επιπλέον, η Ε. Επιτροπή αποφάσισε να αναστείλει προσωρινά τη χρηματοδότηση από το Ταμείο Συνοχής της κατασκευής των ΧΥΤΑ Κερατέας, Φυλής και Γραμματικού στην Αττική, διότι έκρινε αδικαιολόγητη την καθυστέρηση στην ολοκλήρωσή τους, καθώς και τη συνεχιζόμενη παράβαση της σχετικής κοινοτικής νομοθεσίας, όπως η ανεπαρκής προεπεξεργασία των απορριμμάτων.

3.2 Υπόθ. C-286/2008

Οδηγία 91/689 για τη διάθεση των Επικινδύνων Αποβλήτων

Η Οδηγία 91/689 προβλέπει την υποβολή στην Ε. Επιτροπή λεπτομερών στοιχείων για τον τρόπο διάθεσης και ανάκτησης Επικινδύνων Αποβλήτων (ΕΑ). Η Ελλάδα κοινοποίησε στην Ε. Επιτροπή πληροφορίες μόνο για ένα μικρό αριθμό σχετικών εγκαταστάσεων. Τα στοιχεία κρίθηκαν ελλιπή, δεδομένου ότι δεν δόθηκαν λεπτομέρειες για τις εγκαταστάσεις που χειρίζονται το 60% των ΕΑ. Επιπλέον κρίθηκαν ως ανεπαρκείς τόσο ο Εθνικός Σχεδιασμός ΕΑ, όσο και ο τρόπος αντιμετώπισης 600.000 τόνων ΕΑ που θάβονται προσωρινά στις Βιομηχανικές Περιοχές.

Τα κριτήρια χωροθέτησης των χώρων και των εγκαταστάσεων διάθεσης ΕΑ έκρινε το ΔΕΚ ότι δεν είναι αρκούντως σαφή, ώστε η αρμόδια αρχή να διαπιστώσει, αν ένας χώρος ή μία εγκατάσταση λειτουργεί εντός του πλαισίου διαχείρισης που προβλέπει το εθνικό σχέδιο διαχείρισης.

Κατά το ΔΕΚ, η Ελλάδα δεν μπόρεσε να αποδείξει ότι διαθέτει τις απαραίτητες πληροφορίες για να εφαρμόσει πρόσφορες μεθόδους διαχείρισης αποβλήτων.

Η Ε. Επιτροπή υποστήριξε ότι η διαχείριση αποβλήτων στην Ελλάδα γίνεται κυρίως με τη μέθοδο της «προσωρινής» αποθήκευσης, η οποία στην πράξη καθίσταται μόνιμη, λόγω της ανανέωσης των αδειών αποθήκευσης. Σύμφωνα με το ΔΕΚ, η Ελλάδα δεν αμφισβητεί ότι ελλείπει ενιαίου και κατάλληλου δικτύου εγκαταστάσεων διάθεσης, τα ΕΑ συσσωρεύονται στους χώρους παραγωγής, όπου αποθηκεύονται επί μακρόν.

Συγκεκριμένα, όπως προκύπτει από το εθνικό σχέδιο διαχείρισης, 600.000 τόνοι ΕΑ αποθηκεύονται, εν αναμονή της επεξεργασίας τους, σε χώρους που θεωρούνται κατ' αρχήν μοιρασμένοι. Κατά το ΔΕΚ, η επί μακρόν συνέχιση μιας τέτοιας κατάστασης συνεπάγεται σημαντική υποβάθμιση του περιβάλλοντος.

Για τους ανωτέρω λόγους τον Σεπτέμβριο του 2009, η Ελλάδα καταδικάστηκε για σωρευτική παράβαση των διατάξεων των Οδηγιών 75/442, 91/689, 99/31 και 2006/12.

3.3 Υπόθ. 2008/2320

Κανονισμός 259/1993 για τη μεταφορά αποβλήτων

Η Ε. Επιτροπή απέστειλε τον Ιανουάριο του 2009 προειδοποιητική επιστολή στην Ελλάδα για μη υποβολή της ετήσιας αναφοράς κατά παράβαση του άρθρου 41 παρ. 1 και 2 του Κανονισμού 259/1993 σχετικά με την παρακολούθηση και τον έλεγχο των μεταφορών αποβλήτων στο εσωτερικό της Κοινότητας καθώς και κατά την είσοδο και έξοδό τους.

3.4 Οδηγία για τη διαχείριση των αποβλήτων από εξορυκτικές βιομηχανίες 2006/21

Η Οδηγία όφειλε να έχει ενσωματωθεί στην ελληνική έννομη τάξη τον Μάιο του 2008. Για υφιστάμενες αδειοδοτημένες εγκαταστάσεις η Οδηγία αρχίζει να ισχύει, από τον Μάιο του 2012 ή 2014, ανάλογα.

Η Ε. Επιτροπή έχει ξεκινήσει τη διαδικασία παραπομπής της Ελλάδας στο ΔΕΚ και τον Νοέμβριο του 2008, απέστειλε δεύτερη επιστολή, αιτιολογημένη γνώμη, προς τις ελληνικές αρχές.

3.5 Υπόθ. C-119/2002

Οδηγία 91/271 σχετικά με την επεξεργασία των αστικών λυμάτων

Σχετικά με την Οδηγία 91/271 για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων, η Ε. Επιτροπή απέστειλε στην ελληνική Κυβέρνηση τον Απρίλιο 2006 προειδοποιητική επιστολή, βάσει του άρθρου 228 της Συνθήκης ΕΚ (μη συμμόρφωση με την απόφαση του ΔΕΚ σχετικά με την Υπόθ. C-119/2002), για τις καθυστερήσεις των έργων στο Θριάσιο Πεδίο, καθ' ότι το σύστημα συλλογής και επεξεργασίας αστικών λυμάτων στο Θριάσιο Πεδίο κρίθηκε ακατάλληλο. Η Ε. Επιτροπή απηύθυνε τον Ιανουάριο 2009 αιτιολογημένη γνώμη προς την ελληνική Κυβέρνηση (Υπόθ. 1999/4336). Επίσης, η Ε. Επιτροπή απέστειλε τον Μάρτιο 2009 προειδοποιητική επιστολή στην Ελλάδα για παράλειψη ενημέρωσης κατά παράβαση του άρθρου 15 της ίδιας Οδηγίας (Υπόθ. 2009/2033).

4. Τα νέα οικονομικά μέσα

Για την Περίοδο 2007-2013 προβλέπονται από τα Κοινοτικά Διαρθρωτικά Ταμεία συγχρηματοδοτήσεις έργων για αειφόρο διαχείριση των αποβλήτων συνολικού ύψους 600 εκ. ευρώ.

Ειδικότερα στην επίσημη υποβολή του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Περιβάλλον - Αειφόρος Ανάπτυξη», τον Σεπτέμβριο του 2007, περιλαμβάνεται ενδεικτικός κατάλογος έργων που πρόκειται να χρηματοδοθούν, υπό τον τίτλο: «Προστασία Εδαφικών Συστημάτων και Διαχείριση Στερεών Αποβλήτων» και ως άξονας προτεραιότητας αριθ-

μός 4. Κατωτέρω παρουσιάζονται οι γενικοί και ειδικότεροι στόχοι καθώς και οι προγραμματιζόμενες δράσεις, ο συνολικός προϋπολογισμών των οποίων ανέρχεται σε 289.995.000 ευρώ.

Προστασία Εδαφικών Συστημάτων και Διαχείριση Στερεών Αποβλήτων

(ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 4)

Περιφέρειες Εφαρμογής: Οι δεκατρείς Περιφέρειες της χώρας

Γενικός Στόχος - Στρατηγική

Γενικός στόχος του Άξονα Προτεραιότητας 4 είναι η διασφάλιση της προστασίας της δημόσιας υγείας και της ποιότητας των εδαφικών πόρων και των υπόγειων υδροφορέων από τη ρύπανση που προκαλείται από την ανεξέλεγκτη διάθεση στερεών αποβλήτων.

Η στρατηγική για την επίτευξη του στόχου συνίσταται σε ένα ολοκληρωμένο πλέγμα έργων, παράπλευρων δράσεων και θεσμικών παρεμβάσεων, ώστε να υλοποιηθούν αποτελεσματικά οι εγκεκριμένοι Περιφερειακοί Σχεδιασμοί Διαχείρισης Αστικών Στερεών Αποβλήτων, οι οποίοι προβλέπουν γενικά ένα συνδυασμό μείωσης της παραγωγής αποβλήτων, επαναχρησιμοποίησης, ανακύκλωσης, ολοκληρωμένης διαχείρισης του βιοαποδομήσιμου κλάσματος και ασφαούς διάθεσης των υπόλοιπων στερεών αποβλήτων. Ανάμεσα στις αναγκαίες παράπλευρες δράσεις, για τις οποίες δεν χρειάζεται και δεν θα υπάρξει συγχρηματοδότηση, πρώτη προτεραιότητα είναι η επέκταση και ολοκλήρωση των Συστημάτων της Εναλλακτικής Διαχείρισης Συσκευασιών, Αποβλήτων Συσκευασιών και ειδικών ρευστών υλικών (απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού, αυτοκίνητα μετά το τέλος του κύκλου ζωής τους, συσκευασίες, χρησιμοποιημένα ελαστικά αυτοκινήτων, συσσωρευτές, μπαταρίες κ.λπ.) με βάση τα εγκεκριμένα επιχειρησιακά σχέδια των Συστημάτων, ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι που έχουν τεθεί σε εθνικό επίπεδο.

Παράλληλα και συμπληρωματικά με τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα θα χρηματοδοτηθούν τα απαραίτητα έργα, ώστε να διασφαλιστεί συνολικά σε εθνικό επίπεδο η εκτροπή από την υγειονομική ταφή της απαραίτητης ποσότητας του βιοαποδομήσιμου κλάσματος των αστικών στερεών αποβλήτων προς μονάδες μηχανικής ανακύκλωσης/κομποστοποίησης ή άλλης επεξεργασίας που θα αποτελεί εγκεκριμένη επιλογή του αντίστοιχου ΠΕΣΔΑ. Ειδικά στο αντικείμενο αυτό θα διερευνηθούν προηγουμένως οι δυνατότητες για τη μέγιστη δυνατή εμπλοκή του ιδιωτικού τομέα στη δημιουργία και τη διαχείρισή τους (PPP).

Ειδικόί στόχοι

- Συμβολή στην κάλυψη των αναγκών της χώρας σε υποδομές διαχείρισης στερεών αποβλήτων σύμφωνα με τα απαραίτητα νέα έργα των εγκεκριμένων ΠΕΣΔΑ.
- Υλοποίηση περιφερειακών σχεδιασμών διαχείρισης αστικών στερεών αποβλήτων και προώθηση της περιφερειακής ανάπτυξης με τη βελτίωση της ελκυστικότητας των περιφερειών ως τόπων προσέλκυσης επενδύσεων και κατοικίας.

• Ολοκλήρωση έργων διαχείρισης στερεών αποβλήτων που ξεκίνησαν κατά την περίοδο 2000 - 2006 με πόρους ΠΕΠ.

• Συμβολή στην επίτευξη των εθνικών στόχων για διαχείριση βιοποδομήσιμου κλάσματος αστικών στερεών αποβλήτων και ανακύκλωσης.

• Προστασία δημόσιας υγείας και δράσεις αποτροπής του φαινομένου της ερμηποίησης, της υποβάθμισης της ποιότητας εδαφικών συστημάτων και υπόγειων υδροφορέων.

Ενδεικτικές κατηγορίες πράξεων

1. Κατασκευή και αναβάθμιση εγκαταστάσεων διαχείρισης αστικών στερεών αποβλήτων (Σταθμοί Μεταφόρτωσης, Χώροι Υγειονομικής Ταφής Αποβλήτων/Υπολειμμάτων, Ολοκληρωμένες Εγκαταστάσεις Διαχείρισης Αποβλήτων, Μονάδες Μηχανικής Ανακύκλωσης και Κομποστοποίησης), σύμφωνα με τους εγκεκριμένους Περιφερειακούς Σχεδιασμούς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων.

2. Έργα αποκατάστασης χώρων ανεξέλεγκτης διάθεσης στερεών αποβλήτων.

3. Έργα διαχείρισης αποβλήτων και αποκατάστασης εδάφους σε χώρους αρμοδιότητας του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας καθώς και σε χώρους ρυπασμένους από παρελθούσα βιομηχανική ή συναφή δραστηριότητα, για τους οποίους δεν υπάρχει υπόχρεος ιδιοκτήτης.

4. Έργα (υποδομή και εξοπλισμός) και δράσεις διαχείρισης επικίνδυνων αποβλήτων π.χ. νοσοκομειακών.

5. Έργα διαχείρισης και ασφαλούς διάθεσης ιλύων.

6. Δράσεις αντιμετώπισης του φαινομένου της ερμηποίησης.

Ποσοτικοποιημένοι στόχοι - Δείκτες

Δείκτες εκροών:

1. Χώροι ανεξέλεγκτης διάθεσης στερεών αποβλήτων που αποκαθίστανται

Τιμή Βάσης: 63 (Περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας, Στερεάς Ελλάδας, Αττικής, Νοτίου Αιγαίου)

Τιμή Στόχος: 613.

2. Υφιστάμενα και υλοποιούμενα έργα διαχείρισης στερεών αποβλήτων

Τιμή Βάσης: 38 ΧΥΤΑ/ΧΥΤΥ/Μικροί ΧΥΤΑ (Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας, Αττικής, Νοτίου Αιγαίου, Ηπείρου)

Τιμή Στόχος: 61 ΧΥΤΑ/ΧΥΤΥ/Μικροί ΧΥΤΑ.

Δείκτες αποτελέσματος:

Εξυπηρετούμενος πληθυσμός από έργα διαχείρισης στερεών αποβλήτων (περιφερειών παρέμβασης)

Τιμή Βάσης: 4.584.726 (91,20%)

Τιμή Στόχος: 5.023.645 (100%)

Ενδεικτικός κατάλογος τελικών δικαιούχων

Υπουργεία, Γενικές Γραμματείες Περιφερειών, Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α΄ και Β΄ βαθμού, Σύνδεσμοι ΟΤΑ, Φορείς Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων, Επιχειρήσεις ΟΤΑ, Ιερές Μονές Αγίου Όρους.

Η ένταξη έργων θα γίνει κατόπιν πρόσκλησης και άμεσης αξιολόγησης των υποβληθεισών προτάσεων, όπου απαιτείται λόγω αρμοδιότητας/μοναδικότητας Δικαιούχου ή/και σε εφαρμογή προτεραιότητας κοινοτικής/εθνικής πολιτικής ή νομοθεσίας.

Χρηματοδότηση

Συνολικός Προϋπολογισμός: 289.995.000 ευρώ

Δημόσια δαπάνη: 289.995.000 ευρώ

Κοινοτική συμμετοχή Ταμείου Συνοχής: 179.380.000 ευρώ

Εθνική συμμετοχή: 44.845.000 ευρώ

Άλλη χρηματοδότηση: 65.770.000 ευρώ.

5. Συμπέρασμα

Παρά το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο, ο τομέας της διαχείρισης των αποβλήτων σήμερα είναι ο πλέον ευαίσθητος και λιγότερο ικανοποιητικά ανεπτυγμένος στη χώρα μας. Τα πρόστιμα που αναμένεται να επιβληθούν άμεσα από το ΔΕΚ, λόγω της συνέχισης λειτουργίας παράνομων ΧΑΔΑ, εκτιμάται ότι θα είναι ιδιαίτερα υψηλά. Η πρόσφατη καταδίκη της Ελλάδας για μία μόνο παράνομη χωματερή στην περιοχή Κουρουππού στην Κρήτη⁸¹ κόστισε στη χώρα μας 4,7 εκ. ευρώ⁸². Η έλλειψη συστηματικής και αποτελεσματικής ενημέρωσης του κοινού για τις νέες τεχνολογίες διαχείρισης αποβλήτων, οι καθυστερήσεις στην υλοποίηση έργων, η μη ομαλή λειτουργία των χώρων διάθεσης αποβλήτων και τα διστακτικά βήματα υιοθέτησης των νέων τεχνολογιών από την Πολιτεία, έχουν ως συνέπεια την έλλειψη της αναγκαίας κοινωνικής αποδοχής και την έλλειψη εμπιστοσύνης των πολιτών προς τις αρμόδιες αρχές για τον σχεδιασμό και τη διαχείριση των αποβλήτων.

Η Πολιτεία καλείται να ενεργήσει άμεσα για να αναστρέψει το υπάρχον κλίμα, διότι οιαδήποτε καθυστέρηση συνεπάγεται μη αναστρέψιμο κόστος περιβαλλοντικό, οικονομικό, κοινωνικό και δημόσιας υγείας.

81. Υπόθ. C 112-2006.

82. Βλ. Α. Καλλία - Αντωνίου, Το νομικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη διαχείριση των αποβλήτων - Η Ελλάδα ενώπιον του ΔΕΚ, ΕΝΩΠΙΟΝ, διμηνιαία έκδοση του Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης, Φεβρ. 2008.

* * * * *